



AZƏRBAYCAN MÜƏLLİMİ

Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyinin orqanı

Təhsil
millətin
gələcəyidir!
Heydər Əliyev

Bu sayımızda

**Azərbaycan 48 ölkə
arasında komanda hesabında
dördüncü yeri tutub**

⇒səh.3

**“Dövlət Programı
universitetlərimiz qarşısında
geniş imkanlar açır”**

⇒səh.11

**Fransada elmi
dərəcə və adların
verilməsi təcrübəsi**

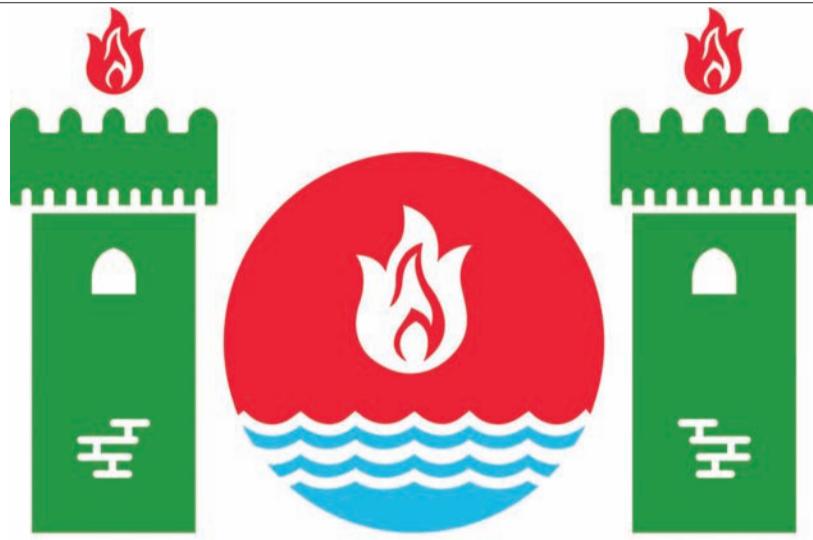
⇒səh.11

**Ictimai Şuranın yaradılması
təhsilin inkişafına
təhfəsini verəcək**

⇒səh.12

Bakıda Beynəlxalq İnformatika Olimpiadası

88 ölkə və regiondan 600-dən çox şagird, müəllim və ekspertdən ibarət rəsmi nümayəndə heyəti qeydiyyatdan keçib



**IOI 2019 · BAKU
AZERBAIJAN**

Avqustun 4-dən 11-dək Bakıda 31-ci Beynəlxalq İnformatika Olimpiadası (IOI) təşkil olunacaq. 1989-cu ildən keçirilən və informatika sahəsində on nüfuzlu yarışlardan biri hesab olunan Beynəlxalq İnformatika Olimpiadası hər il dünyanın bir çox ölkəsində məktəblilər bilik və bacarıqlarını sübut etmək imkanı yaradır.

Ölkəmizdə ilk dəfə keçiriləcək Beynəlxalq İnformatika Olimpiadasında iştirak üçün Azərbaycan komandası da daxil olmaqla, 88 ölkə və regiondan 600-dən çox şagird, müəllim və ekspertdən ibarət rəsmi nümayəndə heyəti qeydiyyatdan keçib. Bu nüfuzlu beynəlxalq yarışda ölkəmizi indiyə qədər 24 dəfə təmsil edən Azərbaycan komandaları 1 gümüş və 4 bürünc olmaqla, ümumilikdə, 5 medal qazanıblar.

Tədbirin yüksək səviyyədə təşkil olunması üçün müasir tələblərə cavab verən məkanlar seçilib. Belə ki, əsas yarış Milli Gimnastika Arenasında, açılış mərasimi Bakı Kongres Mərkəzində, bağlanış mərasimi isə Heydər Əliyev Mərkəzində baş tutacaq. Olimpiada çərçivəsində digər tədbirlərin keçirilməsi üçün isə “Boulevard Hotel” mehmanxanası nəzərdə tutulur. Yarış müddətində məktəblilər “Atletlər şəhərciyi”ndə yerləşdiriləcək.

⇒Ardı səh.3

İcma əsaslı məktəbəqədər təhsil

Vətən üçün layiqli övladlar yetişdirmək, təriyə etmək təhsil ocaqlarının ümidi vəzifeləridir. Uşaq bağçalarından başlanan bu proses məktəbəqədər təhsil ocaqlarında davam etdirilir və məktəblərde öz bəhrəsini verir. Təhsil İnstitutu UNICEF və Avropa İttifaqının maliyyə dəstəyi ilə “İcma əsaslı vəzifələr məktəbəqədər və ibtidai təhsili yaxşılaşdırması” layihəni uğurla həyata keçirir. Həmin layihə çərçivəsində bölgələrdə məktəbələrdə icma əsaslı uşaq təlim mərkəzləri da yaradılıb.

İcma əsaslı məktəbəqədər təhsil layihəsinin mənecəri İləhə Rəsulova institutun bu sahədə fəaliyyəti istiqamətində görülən işlər və qazanılan

nailiyyətlər barədə məlumat verdi. Bildirdi ki, hazırda UNICEF və Avropa İttifaqının maliyyə dəstəyi ilə Təhsil İnstitutu tərəfindən icma əqrupları vəzifəsi ilə məktəbəqədər və ibtidai təhsilin yaxşılaşdırılması məqsədilə layihə icra olunur. Layihə çərçivəsində ucqar kəndlər və sərhəd zonalarında daxil olmaqla Bakı, Ağcabədi, Bileşuvər, Cəlilabad, Goranboy, Masallı, Sabirabad, Salyan, Şəmkir, Quba, Xaçmaz, Şəhəran, Neftçala və Şirvanda ümumilikdə 100 icma əsaslı məktəbəqədər təhsil əqrupları fəaliyyət göstərir. Hər məktəbə orta hesabla 20 nəfər olmaqla ümumilikdə 2000-dək 3 və 4 yaşlı uşaq bu layihə üzrə məktəbəqədər təhsilə cəlb olunub. Mərkəzlərdə dərslər hər

biri 2-2,5 saat olmaqla yerli və eston mütexəssislerindən ibarət işçi əqrupu tərəfindən hazırlanmış program əsasında aparılır. Proqrama əsasən, məşğələlər zamanı uşaqların 4 inkişaf dinamikası-sosial emosional inkişaf, idarək və ümumi bilik, yaradıcı və fiziki inkişafi izlenilir.

Layihənin önemliliyi onunla diqqətçəkəndir ki, icma əsaslı məktəbəqədər təlimlərdə valideynlər də dərs prosesinde yaxından iştirak edir və bu minvalla mülliimlərin faktiki olaraq təlim prosesində köməkçilərinə çevrilir. Məktəbəqədər yaş əqrupuna aid olan uşaqların məktəbə hazırlığı istiqamətində effektli nəticələr vəd edən bu layihənin həyata keçirilməsində əsas

məqsəd icma əsaslı vətəndaş əqrupları vasitəsilə ilkin təhsilin əhatəliliyini artırmaq və valideynlərin məktəbəqədər təhsil xidmətlərinin monitoringində feal iştirakını təmin etmək, şəffaflığın və hesabatlılığının, eləcə də məktəb-cəmiyyət münasibətlərinin gücləndirilməsinə nail olmaqdır. İləhə Rəsulova onu da söylədi ki, yeni tədris ilində daha bir yeniliklə fəaliyyətlərinin məzmununu zənginləşdirəcəklər. Bu, icma əsaslı valideyn assosiasiyasının yaradılması planıdır. Nəzərdə tutulan həmin plan reallaşdırılacaq onun müsbət nəticələri ilk növbədə təlimin keyfiyyətinin yüksəlməsindən əsas.

⇒Ardı səh.2

mirik. Bu mənzərə şəbəkə cəmiyyətinin tipik nümunəsidir. Şəbəkə cəmiyyəti yalnız yeni növ münasibətlər demək deyil. Söhbət həmdə əmək bazarındaki fərqli şərait və şərtlərdən gedir. Büyük sayıda proseslərin avtomatlaşdırılması əsasında əmək münasibətlərinin deyişilməsi və bir çox peşələrin aktuallığını itirməsi baş verir. Bir sıra mütaffekkirlər proqnoz edirlər ki, robotlaşma və sənii intellekt əvvəl-axır insan irəqin sonu ilə nəticələnəcək. Məsələn, Stiven Hoaking ömrünün son illərində bəşəriyyəti tez-tez bu təhlükə ilə bağlı xəbərdar edirdi. Hoaking və digər pessimist scenari tərafdarlarından fərqli olaraq optimistlər hesab edirlər ki, texnologiyaların inkişafı insan “hakimiyəti”nin sonu deyil,

⇒Ardı səh.7

Qlobal təkmilləşmə

Yenidən öyrənmə inkişafın başlıca şərtidir

Süni intellekt erasında əmək bazarı və təhsil problemlerini bir neçə dəfə təxminişmiş. Ele bir dövrde yaşayırıq ki, həyətimizdə baş verən istənilən dəyişikliklərin əsasında texnologiyalar durur. Qlobal innovasiyalar - robot texniki, yeni enerji mənbələri, sensorika və virtual reallik durmadan inkişaf edir. Onlar inkişaf edir, insan həyatının sosial sferası, əsas etibarilə əmək və təhsilə baxış işe yenilənir. Dünya - elm, texnologiya və həyat tərzi gözlərimiz özündə dəyişir. Bütün bunlar təhsildə qlobal yenilənməni labüb edir. Sənəye inqilabi tarixinin sohifələrinə qovuşub. Rəqəmsal və informasiya inqilabının şahidi və iştirakçı-

ları. Həm inqilabın diktə etdiyi yeniliklərdən, həm də dönyanın qabaqcıl qismində geri qalmamaq üçün nə etməliyik?

Şəbəkə cəmiyyəti

İnkişaf etmiş rəqəmsal texnologiyalar mühiti yeni mədəniyyət və dönyağırımış malik cəmiyyətlər formalasdırır. Təsəvvür edin: cəmi bir neçə il bundan əvvəl liftdə rastlaşdırduğumuz bir şəxsin bizim salamımıza reaksiya verməməsi təcəccüb doğurardı. İndi isə əlində smartfon olan bir və ya bir neçə nəfərin liftdə bizi “görməməsi” ni qeyri-adı qəbul et-

dünya həmişə olduğu kimi, yenə də bizim əməyimizə ehtiyac duyacaq. “McKinsey”in araşdırmlarına görə, 1980-ci ildən bu yana ABŞ-da yaradılmış 15,8 milyon yeni iş yerinin böyük qismi rəqəmsal inqilabdan töremiş peşələrlər bu və ya digər formada bağlı olub. Birləşmiş Krallığın müasir əmək bazarının yönən “PwC” müəyyən edib ki, sənii intellekt və rəqəmsal texnologiyalarla bağlı yaranacaq yeni iş yeri say etibarilə əvvəl-axır insan irəqin sonu ilə nəticələnəcək. Məsələn, Stiven Hoaking ömrünün son illərində bəşəriyyəti tez-tez bu təhlükə ilə bağlı xəbərdar edirdi. Hoaking və digər pessimist scenari tərafdarlarından fərqli olaraq optimistlər hesab edirlər ki, texnologiyaların inkişafı insan “hakimiyəti”nin sonu deyil,

⇒Ardı səh.7

I-XI siniflər üçün yeni dərsliklər və metodik vəsaitlər

Dərsliklərin ilbəl keyfiyyətinin və məzmunun təkmilləşdirilməsi Təhsil Nazirliyinin qarşısında duran əsas istiqamətlərindən. Bu məqsədlə hər il olduğu kimi, növbəti tədris ili üçün də Təhsil Nazirliyinin sıfarişi əsasında yeni dərsliklər və metodik vəsaitlər çap edilib. Qeyd edək ki, 2019-2020-ci tədris ilinə dövlət ümumtəhsil müəssisələrinin I-XI sinifləri üçün 322 adda 5668865 nüsxə dərslik və metodik vəsait çap olunub.

Bir neçə dərsliklər məzmun və dizayn baxımdan təkmilləşdirilib. Təkmilləşdirme ölkənin dövlət ümumtəhsil müəssisələrinin IV və VIII siniflərinin istifadəsindən ələn dərslikləri əhatə edir. Qeyd edilən siniflər üçün dərsliklər yeni tədris ilinə məzmun və dizayn baxımdan təkmilləşdirilib və əsaslı şəkildə yenilənib. Nazirlər Kabinetinin qərarına uyğun olaraq Təhsil İnstitutunda dövlət ümumtəhsil müəssisələrinin I sinifləri üçün “Azərbaycan dil (tədris dili)” və “Riyaziyyat” fənləri üzrə yeni baza (əhəmiyyət) dərsliklər hazırlanıb.

⇒Ardı səh.3

STEM metodunda nanotexnologiya

Süretlə dəyişən və inkişaf edən dünya, dəyişikliklər cəld və müsəbət münasibət göstərə bilən gəncləri (şagird və tələbələri) yetişdirmək iqtidarına malik əvvəl təhsil sisteminin olmasına zəruri edir. Dünyanın inkişaf etmiş və inkişaf etməkdə olan ölkələrinin təhsil sistemindeki irəliləyişlərə öncüllük etmək üçün geniş spektrli əməli addımlar atılır. İnnovativ təlim metodu olan STEM-in əhatə dairəsinin genişləndirilməsi istiqamətində STEM kurslarının və müsabiqələrin təşkil olunması, STEM ekskursiyaları, yay düşərgələri, STEM laboratoriyaları və texnoparklarının təminatı və s. daimi döşəmə mərkəzdə saxlanılır.

Azərbaycan Respublikasının Təhsil naziri Ceyhun Bayramovun “Azərbaycan” qozətində dərc olunmuş “Təhsilin inkişaf strategiyası: nailiyyətlər və əsas hədəflər” başlılıq son məqəlesində deyilir: “...Daha bir prioritet ümumi təhsildə STEM yanışmasının tətbiqidir. Bu yanışma təbiət, texnologiya, mühəndislik və riyaziyyat fənlərinin tədrisinin ayrı-ayrılıqla deyil, əlaqəli şəkildə öyrədilməsini və şagirdlərdə “21-ci əsr bacarıqları”nın formalşdırılmasını nəzərdə tutur. Bu istiqamətdə növbəti tədris ilindən məktəblərdə robototexnika, nanotexnologiya, süni intellekt, mehanika kimi sahələri əhatə edən məzmunun tətbiqi planlaşdırılır”.

Şagirdlərimiz silsilə olaraq “niyə ..., nə üçün...” sualları verərək hadisənin mahiyyətini, dərinliklərinə getməyi sevirə, onları daha forqlı, aşasızlı rəhul fəaliyyətlər cəlb etməliyik.

⇒Ardı səh.7

Azərbaycan adına dünya ilə yarışanlar

Vətənə 7 medal gətirən
gənc istedadları tanıyaq



Səh.16

RƏSMİ XRONİKA



- Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev avqustun 1-de UNESCO-nun Ümumiyyəti İrs Komitəsinin 43-cü sessiyasının Bakı şəhərində yüksək səviyyədə təşkil keçirilməsində, həmcinin Şəki şəhərinin tarixi mərkəzi ilə birgə Şəki Xan Sarayının Dünya İrs Siyahısına salınmasında feal iştirak etmiş şəxslərin təltif ediləsi haqqında Sərəncam imzalayıb.
- İyulun 31-də dövlət başçısı İlham Əliyevin yanında sosial-iqtisadi sahə ilə bağlı müşavir keçirilib.
- Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev iyulun 31-də Azərbaycan kino seneti sahəsində xidmətləri olan bir qrup kino xadiminin mükafatlandırılması haqqında müvafiq sərəncamlar imzalayıb.
- Prezident İlham Əliyev iyulun 29-da Fransanın İqtisadiyyat və Maliyyə naziri Brüno Lô Merin başlıqlı etdiyi nümayəndə heyətini qəbul edib.
- Prezident İlham Əliyev iyulun 30-da Bakı şəhərində keçirilən Avropa

Gənclər Olimpiya Festivalında ən yüksək nöticələrə görə Azərbaycan Respublikasının idmançıları və onların məşqçilərinin mükafatlandırılması haqqında Sərəncam imzalayıb.

- İyulun 29-da dövlət başçısı İlham Əliyev Salyan rayonunun Abadkənd-Kolani-Xəlac-Yenikənd avtomobil yolunun tikintisi ilə bağlı tədbirlər haqqında Sərəncam imzalayıb.
- Prezident İlham Əliyev iyulun 29-da Mərakeş Krallığının milli bayramı - Taxt-Tac Günü münasibətilə Mərakesin Kralı Əlahezərt VI Məhəmmədə təbrik məktubu ünvanlaşdırıldı.
- Dövlət başçısı İlham Əliyev iyulun 26-da Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2007-ci il 13 dekabr tarixli 674 nömrəli Fərmanı ilə təsdiq edilmiş “Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Qeyri-Hökumət Təşkilatlarına Dövlət Dəstəyi Şurası” haqqında “Əsasnamə” deyiləşkilik ediləsi barədə Fərman imzalayıb.

V.M.Vəliyevin Azərbaycan Texniki Universitetinin rektoru təyin edilməsi haqqında

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 32-ci bəndini rəhbər tutaraq **qarara alıram**:

Vilayət Məmməd oğlu Vəliyev Azərbaycan Texniki Universitetinin rektoru təyin edilsin.

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 31 iyul 2019-cu il

Ş.V.Bayramovun Mingəçevir Dövlət Universitetinin rektoru təyin edilməsi haqqında

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 32-ci bəndini rəhbər tutaraq **qarara alıram**:

Şahin Vəqif oğlu Bayramov Mingəçevir Dövlət Universitetinin rektoru təyin edilsin.

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 31 iyul 2019-cu il

İcma əsaslı məktəbəqədər təhsil

Layihə çərçivəsində 2000-dək uşaqlar məktəbəqədər təhsilə cəlb olunub

⇒ Əvvəli səh.1

Sifai SƏFƏROVA

Təhsil ocağı ilə işləməyi xoşlayan və bu sahədə səriştəsi olan feal valideylər bu assosiasiyyaya cəlb ediləcəklər. Onlar valideynləri maarifləndirmək və onların bacarıqlarını artırmaq istiqamətində fəaliyyət göstərəcəklər. Mütəmadi olaraq təlimlər keçirməklə valideynlər de məktəblə birləşdirək təhsilin yaxşılaşdırılmasına yönələn layihələrdə feal iştirakçılar olacaqlar.

Layihə çərçivəsində məlumatlılığın səmərəliyini artırmaq üçün mobil-elektron program yaradılacaq. Eyni zamanda yeni tədris ilindən icma əsaslı məktəbəqədər təhsil qruplarının sayının artırılması da nəzərdə tutulur. Azərbaycanın 32 bölgəsində icma qrupları vasitəsilə məktəbəqədər və ibtidai icma təhsilin yaxşılaşdırılması məqsədile daha 300-ə yaxın bələ bir qrup fəaliyyət göstərəcək. Bununla da bölgələrdə yaşayan 3 və 4 yaşlarında



olan 6 minə yaxın uşaq məktəbəqədər təhsil imkanından faydalana biləcək.

Sonda İlahə Rəsulova “İcma əsaslı məktəbəqədər təhsil” layihəsinin uğurla davam et-

diriləcəyinə və bu layihənin məktəbəqədər təhsilin forma və məzmun kontekstində effektivliliyinin artırılmasına önemli rol oynayacağına eminliyini ifadə etdi.

“Yüksələş” müsabiqəsinin təsis edilməsi haqqında

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 32-ci bəndini rəhbər tutaraq **qarara alıram**:

1. İntellektual səviyyəsi və idarəcilik keyfiyyətləri yüksək olan perspektiv rəhbər şəxslərin müəyyən edilməsini, dəstəklənməsini və ölkədə kadr ehtiyati bankının yaradılmasını təmin etmək məqsədile “Yüksələş” müsabiqəsi (bundan sonra - Müsabiqə) təsis edilsin.

2. Müsabiqənin keçirilməsi ilə əlaqədar aşağıdakı tərkibdə Təşkilat Komitəsi yaradılsın:

Təşkilat Komitəsinin sədri

Fərəh Əliyeva - Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Administrasiyasının Humanitar siyaset məsələləri şöbəsinin müdürü

Təşkilat Komitəsinin üzvləri

Mikayil Cəbbarov - Azərbaycan Respublikasının vergilər naziri

Azad Rəhimov - Azərbaycan Respublikasının gənclər və idman naziri

Ceyhun Bayramov - Azərbaycan Respublikasının təhsil naziri

Sahil Babayev - Azərbaycan Respublikasının əmək və əhalinin sosial müdafiəsi naziri

Anar Ələkbərov - Azərbaycan Respublikasının Birinci vitse-prezidentinin köməkçisi

Üvi Quliyev - Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin deputati

Məleykə Abbaszadə - Azərbaycan Respublikası Dövlət İmtahan Mərkəzinin Direktorlar Şurasının sədri

Balakişi Qasimov - İctimai Televiziya və Radio Yayımları Şirkətinin baş direktoru.

3. Bu Sərəncamın 2-ci hissesi ilə yaradılmış Təşkilat Komitəsi:

3.1. Müsabiqənin keçirilməsinə ümumi rəhbərliyi və nəzərəti həyata keçirsin;

3.2. Müsabiqə üzrə əlaqələndirmə işlərinin həyata keçirilməsi ilə əlaqədar işçi qrup yaratsın və Azərbaycan Respublikası gənclər və idman nazirinin müavinini işçi qrupun rəhbəri təyin etsin;

3.3. Müsabiqənin keçirilməsi qaydalarını təsdiq etsin.

4. Bu Sərəncamın 3.2-ci hissesi ilə yaradılmış işçi qrup Müsabiqənin keçirilməsini təmin edəcək qurumu müəyyən etsin.

5. Müsabiqə üzrə cari işlərin həyata keçirilməsi üçün səlahiyyətli orqan qismində Azərbaycan Respublikasının Gənclər və İdman Nazirliyi müəyyən edilsin.

6. Müsabiqə üzrə cari işlərin həyata keçirilməsi üçün Azərbaycan Respublikasının 2019-cu il dövlət bütçəsində nəzərdə tutulmuş Azərbaycan Respublikası Prezidentinin ehtiyat fondundan Azərbaycan Respublikası Gənclər və İdman Nazirliyinə 1.000.000 (bir milyon) manat ayrılsın.

7. Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Nazirliyi bu Sərəncamın 6-ci hissəsində nəzərdə tutulan maliyyələşməni təmin etsin.

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 26 iyul 2019-cu il

Dövlət təltifləri təqdim olunub



Təhsil naziri vətəndaşları qəbul edib

Təhsil naziri Ceyhun Bayramov “Azərbaycan Respublikasının Təhsil Nazirliyindən və tabe qurumlarda vətəndaşların qəbulu Qaydaları” na uyğun olaraq vətəndaşları qəbul edib.

Qəbulda vətəndaşlar əsasən, işlə təmin olunma və işə bərpa, fərdi təhsil cəlb olunma, ali təhsil və ümumi təhsil sahəsinə aid məsələlərlə ilə bağlı müraciət ediblər.

Nazir vətəndaşların müraciət, şikayət və

təkliflərini diqqətlə dinləyərək hər bir müəraciətin operativ şəkildə araşdırılması, qaldırılan məsələlərin qanunvericiliyə uyğun həlli istiqamətində nazirliyin müvafiq aidiyyəti qurumlarının rəhbərlərinə tapşırıqlar verib.

“UNEC-i tanı” layihəsi davam edir

Azərbaycan Dövlət İqtisad Universitetində (UNEC) ixtisas seçimi ərafəsində abituriyentlər dəstək olmaq məqsədilə start verilən “UNEC-i tanı” layihəsi davam edir.

Layihə çərçivəsində 300-ə yaxın abituriyentə fakültələr, ixtisaslar, keçid balları barədə məlumat verilib. Eyni zamanda, onlara ixtisas seçimi, seçmək istədikləri ixtisasın üstünlükleri və göləcək karyera imkanları istiqamətində dəstək göstərilib. Azərbaycanın regionunda yaşayan və UNEC-də gəlmək imkani olmayan abituriyentlərin müraciətləri isə universitetin rəsmi “Facebook” səhifəsində cavablandırılırlar.

Layihədə ölkənin aparıcı məktəbləri ilə yanaşı, region məktəblərinin məzuniları da iştirak edirlər. Onların arasında II ixtisas qrupu üzrə 600-dən yüksək bal toplayan abituriyentlər üstünlük təşkil edib. Avropanın aparıcı universitetlərinin diplomuna UNEC-də sahib olmaq imkani abituriyentlərin xüsusi marağına səbəb olub. Onlar 4 il ərzində London Universiteti/London İqtisadiyyat Məktəbi, Fransanın Monpelye Universiteti və Parisdə yerləşən Fransa və ABŞ-in birgə təhsil məüssəsi olan ICD Beynəlxalq Biznes Məktəbinin diplomunu qazanmaq imkanını böyük şans kimi dəyərləndiriblər.

Abituriyentlərin diqqətinə çatdırılıb ki, 600 və daha yüksək bal toplayanlar, eləcə də beynəlxalq olimpiada qalibləri arasında UNEC-i seçənlər bir semestr boyu hər ay 100 manat məbləğində təqaüd qazanmaq şansı elde edəcəklər.

Qeyd edək ki, UNEC-də I, II, IV və V ixtisas qrupları üzrə telebə qəbulu həyata keçirilir.

Azərbaycan 48 ölkə arasında komanda hesabında dördüncü yeri tutub



XV Avropa Gənclər Olimpiya Festivalında uğur qazanan Azərbaycan idmançıları və onların ailə üzvləri ilə iyulun 29-da Milli Olimpiya Komitəsində (MOK) görüş keçirilib.

"Zəfər günləri" layihəsi çərçivəsində təşkil olunan tədbirdə

Gənclər və İdman naziri Azad Rəhimov, Təhsil naziri Ceyhun Bayramov, MOK-un vitse-prezidenti Çingiz Hüseynzadə tədbirdə çıxış edərək bildirib ki, Azərbaycan XV Avropa Gənclər Olimpiya Festivalına da uğurla ev sahibliyi etdi. Azərbayca-

gurumun baş katibi Ağacan Abiyev, baş katibin müavini Azer Əliyev və idman ictimaiyyətinin nümayəndələri iştirak ediblər.

Əvvəlcə idmançılarımızın mötəbər turnirdəki uğurlu çıxışlarını öks etdirən videoçarx nümayis olunub.

MOK-un vitse-prezidenti Çingiz Hüseynzadə tədbirdə çıxış edərək bildirib ki, Azərbaycan XV Avropa Gənclər Olimpiya Festivalına da uğurla ev sahibliyi etdi. Azərbayca-

nın yüksək qonaqpərvərliyi və təşkilatlılıq bacarığı ilə Avropanı növbəti dəfə heyrən etdiyi vurgulayan vitse-prezident idmançılarını festivalda qazandıqları parlaq nailiyyyətlər münasibətilə təbrik edərək deyib:

"Bu gün "Zəfər günləri" layihəsi çərçivəsində idmançılarımızın növbəti qələbəsini qeyd edirik. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin diqqət və qayğısı ilə ölkəmiz ən mötəbər idman tədbirlərinə yüksək sə-

vyyədə ev sahibliyi edir. Azərbaycanda daha əvvəl birinci Avropa Oyunları, IV İslam Həmşəyiliyi Oyunları uğurla təşkil olunub".

Festivalın ölkəmizdə yüksək səviyyədə keçirildiyini vurgulayan Gənclər və İdman naziri Azad Rəhimov bu mötəbər idman yarışı çərçivəsində üç programın heyata keçirildiyini qeyd edib: "Festivalda qazanan nailiyyyətlər Azərbaycanın idman ölkəsi olduğunu bir daha bütün dün-

XV Avropa Gənclər Olimpiya Festivalında uğur qazanan idmançılarımızla Milli Olimpiya Komitəsində görüş

yaya sübut etdi. XV dəfə təşkil edilən festivalda Azərbaycan komandası indiyək an yüksək nəticəsinə əlde edərək dördüncü yeri tutub. Bu nəticələr göstərdi ki, gənc idmançılar arasında da gələcəyin ulduzları yetişib. Çalışmalıq ki, onlar gələcəkdə daha yüksək nailiyyyətlər əldə etsinlər".

Təhsil naziri Ceyhun Bayramov çıxışında Azərbaycanın daha bir mötəbər idman tədbirini yüksək səviyyədə təşkil etməsini memnunluqla vurgulayaraq diqqətə çatdırıb ki, komandamızın 48 ölkə arasında dördüncü yeri tutması ölkəmizdə idmana göstərilən yüksək diqqət və qayğınu göstəricisidir. C.Bayramov festivalın təşkilinə göstərdiyi dəstəyi görə Prezident İlham Əliyevə və Birinci vitse-prezident xanım Mehriban Əliyevaya minnətdarlığı bildirib.

Sonra Avropa Gənclər Olimpiya Festivalının medalçılarına mükafatlar təqdim edilib.

Tədbir incəsənət ustalarının çıxış ilə davam edib.

Qeyd edək ki, Avropa Gənclər Olimpiya Festivalında Azərbaycan komandası 23 medal - 10 qızıl, 7 gümüş və 6 bürünc qazanaraq komanda hesabında dördüncü pillədə qərərləşib. Medallardan 16-sını güləşçilərimiz qazanıblar. Pəhləvanlar 8 qızıl, 5 gümüş və 3 bürünc medala sahib olublar. Medalların sayına görə komandamızda ikinci yerda cüdoçular qərərləşiblər. Cüdoçular ölkəmizin aktivinə 2 qızıl, 1 gümüş və 3 bürünc medal yazdırıblar. Komandamız idman gimnastikası yarısında isə 1 gümüş medal sahib olub.

AZERTAC

Bakıda Beynəlxalq Informatika Olimpiadası

8 ölkə və regiondan 600-dən çox şagird, müəllim və ekspertdən ibarət rəsmi nümayəndə heyəti qeydiyyatdan keçib

➡ Əvvəli səh.1

Burada iştirakçılar üçün səyləncə zonası fəaliyyət göstərəcək və onlar müxtəlif tədbirlər, maraqlı asuda proqram səyində yarışdan kənar vaxtlarını da səmərəli keçirə biləcəklər. Mədəni proqramın bir hissəsi kimi, Qobustan, Yanardağ, Atəşgah, Nobel qardaşlarının ev-muzeyi və bir sıra digər məkanlara ekskursiyalar təşkil olunacaq.

Avqustun 5-də Bakı Konqres Mərkəzində keçiriləcək rəsmi açılış mərasimine iştirakçılar yanaşı, dövlət rəsmiləri, xarici ölkə sefirleri və digər qonaqlar qatılacaqlar.

Ölkəmiz üçün böyük əhəmiyyət kəsb edən Beynəlxalq Informatika Olimpiadası Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyinin təşəbbüsü, ADA Universiteti, Nəqliyyat, Rabitə və Yüksək Texnologiyalar Nazirliyi və digər dövlət qurumlarının dəstəyi ilə keçirilir.

Olimpiadanın rəsmi qlobal sponsoru "Acer" şirkətidir. Bundan başqa, yerli şirkətlər - "Azercell" tədbirin "İstdədaların rəqəmsal sponsoru", "PAŞA Bank" isə "İstdədə sponsor" kimi dəstək verəcək.

AZERTAC

Peşə təhsili müəssisələrinin Direktorlar Şurasının ilk icası

İyulun 26-da Peşə Təhsili üzrə Dövlət Agentliyində peşə təhsili müəssisələrinin Direktorlar Şurasının ilk icası keçirilib.

Peşə Təhsili üzrə Dövlət Agentliyinin direktoru Pərviz Yusifov tədbiri açaraq agentliyin nəzdində məşvərəçi orqan olaraq fealiyyət göstərəcək şurənin yaradılması məqsədindən danışır. Direktor qeyd edib ki, şura peşə təhsil müəssisələrinin fealiyyəti, qarşılaşdırılan problemlərlə bağlı müətəmadi müzakirələrin keçirilməsi və müvafiq qərarların qəbul olunması məqsədlərinə xidmət edəcək.

İcləda iştirak eden peşə təhsili müəssisələrinin direktorları şurənin fealiyyəti ilə bağlı təkliflər irəli sürüb, mövcud problemlər və onların həlli yollarına toxunublar.

Tədbirdə həmcinin, uzunmüddətli əmək fealiyyətinə görə peşə təhsil müəssisələrində rəhbər vəzifədə çalışmış bir sıra şəxslər təltif edilib.

Qeyd edək ki, 9 nəfərdən ibarət Direktorlar Şurası Peşə Təhsili üzrə Dövlət Agentliyi və peşə təhsili müəssisələri arasında koordinasiyanın gücləndirilməsi, sözügedən təhsil pilləsi üzrə tətbiqi nəzərdə tutulan normativ hüquqi sənədlerin və telimatların hazırlanması zamanı səmərəli müzakirələrin təşkili və peşə təhsili müəssisələrinin fealiyyətinin optimallaşdırılması kimi məqamları hədəfləyir.

Gənc müəllimlərin yay məktəbində təlimlərə yekun vurulub

Bakı və bölgələrdən olan müəllimlər təcrübə mübadiləsi ediblər



İyulun 26-da Azərbaycan Gənclər Müəllimlər Assosiasiyanın Şəki şəhərində təşkil etdiyi Azərbaycan Gənclər Müəllimlərinin Yay Məktəbi başa çatıb.

Şəki şəhərindəki Heydar Əliyev Mərkəzində təşkil olunan yay məktəbinin bağlanması mərasimində Təhsil nazirinin müavini Firudin Qurbanov, Şəki Şəhər İcra Hakimiyyəti başçısının müavini - İctimai-siyasi və humanitar məsələlər şöbəsinin müdürü Zərinə Cavadova, şəhər təhsil şöbəsinin əməkdaşları və layihənin təşkilatçuları iştirak edib.

Tədbirdən öncə gənc müəllimlər Heydar Əliyev Mərkəzinin eksponatları ilə tanış olublar.

Tədbirdə çıxış edən Şəki Şəhər İcra Hakimiyyəti başçısının müavini - İctimai-siyasi və humanitar məsələlər şöbəsinin müdürü Zərinə Cavadova qonaqları salamlayıb, eləcə de təhsil sahəsində həyata keçirilən hər bir layihənin böyük əhəmiyyətə malik olduğunu vurgulayıb.

Daha sonra çıxış edən Təhsil nazirinin müavini Firudin Qurbanov son illərdə təhsil sahəsində həyata keçirilən tədbirlərdən, aparılan uğurlu islahatlardan danışır. Nazir müavini müvafiq layihənin məqsədlərindən danışaraq gənc müəllimlər üçün yay məktəbinin təşkilimin əhəmiyyətini diqqətə çatdırıb. Firudin Qurbanov qeyd edib ki, yay məktəbi müəllimlərin təcrübə mübadiləsi aparması, onların pedagoji mühəzirələrde iştirakı, peşəkarlığın artması və səmərəli fealiyyəti baxımdan böyük önəm daşıyır.

Dörd gün davam edən təlimlərin sonunda təlimçilərə Azərbaycan Gənclər Müəllimlər Assosiasiyanı tərə-

findən sertifikatlar təqdim edilib.

Tədbirdən sonra xatirə fotosu çəkilib.

Yay məktəbinə 30-a yaxın müəllim qatılıb. Onlar pedagoji mövzular üzrə təlimlər keçirilib, həmçinin komanda oyunları təşkil olunub. Yay məktəbində Bakı və bölgələrdən olan gənc müəllimlər təcrübə mü-

badılışı ediblər.

Azərbaycan Gənclər Müəllimlər Assosiasiyanın əsas məqsədi istedadlı gənc müəllimləri aşkarla çıxarmaq, onların gələcək inkişafı üçün olverişli şərait yaratmaq, daha məhsuldar və səmərəli işləməyə həvəsləndirməkdir.

I-XI siniflər üçün yeni dərsliklər və metodik vəsaitlər

322 adda 5668865 nüsxə çap edilib

Dərslik layihələrinə dair icimai rəy öyrənilir

Dərsliklər həmin tarixdən sonrakı 10 gün müddətində, yeni 4 sentyabr qədər yerli dövlət ümumi təhsil müəssisələrinin, həmin məktəblər tərefindən isə sentyabrın 6-dək şagirdlərə çatdırılacaq.

Dərslik çatışmazlığı ilə üzləşən şagird bu barədə derhal məktəb rəhbərliyini məlumatlaşdırmalıdır. Əgər mövcud dərsliklər hesabına çatışmazlıq aradan qaldırıla bilmirsə, məktəb tərefində əlavə dərslik tələbatına dair müraciət dərhal müvafiq instansiyalara ötürülməli və tədris ili başlananadək sonra dərsliklər üzərində müvafiq təkmilləşdirmələr aparılacaq. Yalnız bundan sonra onlar kütüvə istifadəyə veriləcək.

Məktəbəhəzirliq qruplarında təhsil alan uşaqlar üçün dərsliklər

2019-2020-ci tədris ilinə ölkənin dövlət ümumi təhsil müəssisələrinin I sinifləri üçün yeni hazırlanmış, IV və VIII sinifləri üçün isə təkmilləşdirilmiş dərslik layihələrinə dair icimai rəy öyrənilib. Təkmilləşdirilən və yeni hazırlanmış dərsliklər cari ilin aprel ayından iyul ayına qədər icimai müzakirəyə çıxarılab.

Qeyd edək ki, bundan sonra da dərslik layihələri-

na dair icimai rəy öyrənilməsində iştirak etmek is-

tətəyənlər www.trimis.edu.az saytının "İctimai müzakirədə olunlar" bölməsinə daxil olmaqla yerləşdirilən

istənilən layihəni oxuya, eyni zamanda xüsusi ayrlımları sahədə irad və təklifləri yazaraq prosesə öz təhiflərini verə bilərlər. İrad və təkliflər dərslik@edu.gov.az elektron poçtuna göndərilməklə de bildirilə bilər.

Tohsil Nazirliyi gələcəkdə də alımları, təhsil işçilərini, ziyanları, valideynləri, bir sözü, bütün vətəndaşları müzakirəyə çıxarılaçq dərslik layihələri-nə dair rəy, irad və təkliflərini bildirməyə devət edir.

Azərbaycan Texniki Universitetinin rektoru kollektivə təqdim olunub

Oruc MUSTAFAYEV

Avqustun 1-də Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin müvafiq sərəncamı ilə Azərbaycan Texniki Universitetinin rektoru vəzifəsinə təyin edilmiş Vilayət Vəliyev kollektivə təqdim olunub. Ali məktəbin elmi-pedaqoji kollektivinin, əməkdaşlarının iştirak etdiyi mərasimdə çıxış edən Təhsil naziri Ceyhun Bayramov iqtisad elmləri doktoru, Əməkdar elm xadimi, professor Vilayət Vəliyevi rektor təyin olunması münasibətlə təbrik edərək ona gələcək fəaliyyətində uğurlar arzulayıb. Tədbirdə V. Vəliyevin tərcüməyi-hali, elmi-pedaqoji fəaliyyəti barədə məlumat verilib.

Vilayət Vəliyev 2014-cü ildə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Förməni ilə “Əməkdar elm xadimi” fəxri adına layiq görüldü. O, İqtisadiyyat Nəzirliyinin İqtisadi İslahatlar Elmi Tədqiqat İnstitutunun direktoru vəzifəsində çalışıb. Vilayət Vəliyev 107 elmi möqələnin, o cümlədən 40-dan artıq xaricdə çap olunmuş əsərin, həmçinin 1 monoqrafiya və 1 dərsliyin müəllifidir. Onun elmi rəhbərliyi ilə 12 fəlsəfə doktoru hazırlanıb.

V. Vəliyev Bakı Dövlət Universitetində, Bakı Mühəndislik Universitetində, Milli Aviasiya Akademiyasında elmi-pedaqoji fəaliyyətlə möşğul olub. Təhsil naziri Ceyhun Bayramov əlavə edib ki, Vilayət Vəliyev ölkə Prezidenti tərəfindən ona göstərilmiş yüksək etimadın ödəsindən leyaqətli gələcək. Nazir bildirib ki, ölkəmizin təhsil sistemində mühəndis kadrları hazırlayan ali məktəblərə əlavə edib ki, “Azərbaycan Respublikasında təhsilin inkişafı üzrə Dövlət Strategiyası” sənədində də yüksəkha-



ləblərinə və Azərbaycan iqtisadiyyatının inkişaf konsepsiyasına uyğun olaraq yüksək ixtisaslı mütexəssislərin hazırlanması istiqamətində semerali fealiyyət göstərir. Universitet güclü elmi kadr potensialına malikdir. Ali məktəbdə 600-dən artıq professor-müəllim heyeti işləyir. Görülən işlər və bir sıra yeni istiqamətlər nəzərə alınmaqla AzTU ölkəməzin ali təhsil sisteminde texniki təhsilli kadrlar hazırlayan əsas universitetdir. Ceyhun Bayramov onu da bildirib ki, texniki ixtisaslar üzrə abituriyent sayında artım müşahidə olunur, eyni zamanda texniki təhsil alan məzunların göstəriciləri də yaxşılaşır. Əmək bazarının tələbləri də abituriyentlərin seçimine təsir edib. Nazir qeyd edib ki, “Azərbaycan Respublikasında təhsilin inkişafı üzrə Dövlət Proqramı”nda nəzərdə tutulan

zırqlı, rəqabətqabiliyyətli məzunların hazırlanması məsələsi əsas vəzifə kimi qarşıya qoyulub.

Təhsil naziri C. Bayramov təqdimatda ölkəməzin ali təhsil sisteminde aparılan İslahatlardan, ali təhsilin əhatəliliyinin genişləndirilməsi sahəsində həyata keçirilən tədbir və təşəbbüs lərden, ölkə başçısı İlham Əliyev tərəfindən tələbə təqadılrının stimullaşdırılması istiqamətində verilmiş mühüm qərarlardan bəhs edərək bütün bunların rəqabətli və keyfiyyətli ali təhsil mühəttinin yaradılmasında böyük ehemmiyyət kəsb etdiyini diqqətə çatdırıb. C. Bayramov Prezident İlham Əliyev tərəfindən imzallanmış “2019-2023-cü illər üçün Azərbaycan Respublikasında ali təhsil sisteminin beynəlxalq rəqabətliyinin artırılması üzrə Dövlət Proqramı”nda nəzərdə tutulan

vəzifələrin ali təhsil sistemimizin inkişafına əlavə təkan verəcəyini vurgulayıb.

Sonda dövlət başçısı İlham Əliyevin rəhbərliyi altında təhsil sahəsində uğurlu İslahatlar həyata keçirildiyini diqqətə çatdırıb. Ceyhun Bayramov bu istiqamətdə qarşıya qoyulan vəzifələrin, verilən tapşırıqların icrası ilə bağlı universitet kollektivinə müvafiq tövsiyələrini verib.

Yeni rektor V. Vəliyev çıxış edərək yüksək etimada görə ölkə başçısına minnətdarlığını və bu etimadı doğrudan bildirib. V. Vəliyev yeni hədəf kimi AzTU-nun regionun nüfuzlu texnoloji universitetləri sırasına yüksəlcəyinə əminliyini ifadə edib. Sonda Təhsil naziri Ceyhun Bayramov son 3 il ərzində AzTU-nun rektoru səlahiyyətlərini icra etmiş professor Xalıq Yahudova təşəkkür edib.

NDU-da Azərbaycan Əlifbası və Azərbaycan Dili Günü qeyd edilib

Naxçıvan Dövlət Universitetində (NDU) 1 avqust - Azərbaycan Əlifbası və Azərbaycan Dili Günü münasibətilə tədbir keçirilib.

Universitetin rektoru, AMEA-nın müxbir üzvü Saleh Məhərrəmov bildirib ki, bu gün ümummilli lider Heydər Əliyevin imzaladığı 2001-ci il 9 avqust tarixli “Azərbaycan əlifbası və Azərbaycan dili günü təsis edilməsi haqqında” Sərəncama əsasən hər il qeyd edilir. Vurğulanıb ki, ulu önder Heydər Əliyevin əsərim qoyduğu dövlət dil siyaseti bu gün ölkə Prezidenti canab İlham Əliyev tərəfindən uğurla davam etdirilir. Dövlət başçısının 2004-cü il 12 yanvar tarixdə imzaladığı “Azərbaycan dilində latin qrafikası ilə kültəvi nəşrərin həyata keçirilməsi haqqında” Sərəncamı, 2013-cü il 9 aprel tarixli Sərəncam ilə təsdiq edilmiş Azərbaycan dilinin qloballaşdırma şəraitində zamanın tələblərinə uyğun istifadəsinə və ölkədə dilçiliyin inkişafına dair Dövlət Programı Azərbaycan dilinə və dilçiliyinə diqqət və qayğının ifadəsi olmaqla, həm de sahədə görülmək mühüm işlərin həyata keçirilməsinə şərait yaradır. Diqqətə çatdırılıb ki, bu gün muxtar respublikada dövləfimiz dil siyaseti uğurla həyata keçirilir. Naxçıvan şəhərində “Ana dil” abidəsinin ucaldılması da ana dilimizə ehtiram ifadesidir.

“Azərbaycan dili və ədəbiyyatı” kafedrasının dosenti, filologiya üzrə fəlsəfə doktoru Arifə Zeynalova “Azərbaycan əlifbasının yaranma tarixi və inkişafının tarixi şəxsiyyətlərin rolü” adlı çıxışında Azərbaycan əlifbasının keçdiyi inkişaf mərhələlərinə toxunub. Ümummilli liderimiz Heydər Əliyevin Azərbaycan dilinin dövlət dil kimi qəbul edilməsində, onun qorunmasına və inkişafında göstərdiyi misilsiz xidmətlərinə ətraflı bəhs edilib. Görkəmli dövlət xadimi Azərbaycan dilini xalqımızın en böyük dəyeri, dünya azərbaycanlılarının həmrəyliyinin sarsılmaz təməli, müstəqilliyimizə əsas rəmzlərindən biri kimi hər zaman yüksək deyərləndirib.

“Azərbaycan dili varlığımızdır” adlı çıxışında hemin kafedramın doktorantı Güney Ələkbərova son dövrlərdə dilimizə keçən lazimsız söz və ifadələrənorumuşağın və gənc nəslə öz dilimizin zənginliklərini sevdirməyin vacibliyindən danışır.

Təhsil nazirinin Astara şəhərində vətəndaşların qəbulu vaxtı dəyişdirilib

Təhsil naziri Ceyhun Bayramovun Astara şəhərindəki Heydər Əliyev Mərkəzində Astara, Lənkəran və Lerik rayon sakinlərinin 2 avqust 2019-cu il tarixində nəzərdə tutulmuş qəbulunun vaxtı dəyişdirilib.

Qeydiyyatdan keçmiş vətəndaşlara qəbulun vaxtı barədə əlavə məlumat veriləcəkdir.

Ötən ay Təhsil Nazirliyinə 22557 müraciət daxil olub

Təhsil Nazirliyinin Telefon Məlumat Mərkəzini (“Qaynar xətt” xidməti, telefon: 146) daxil olan zenglər və Vətəndaşların Qəbulu Mərkəzində 2019-cu ilin iyul ayında vətəndaşlara göstərilən xidmətlərə bağlı statistika açıqlanıb.

Qeyd olunan müddət ərzində həmin mərkəzlərə ümumilikdə 22557 müraciət daxil olub. Statistikaya əsasən, Telefon Məlumat Mərkəzində 18672 zəng qəbul edilib. Vətəndaşların Qəbulu Mərkəzində isə bu dövrə 3885 vətəndaşa xidmət göstərilib.

Telefon Məlumat və Vətəndaşların Qəbulu mərkəzlərinə daxil olmuş müraciətlərin (əsasən sorğu xarakterli olub) əksəriyyəti dərhal cavablandırılıb və operativ həll olunub. Vətəndaşların Qəbulu Mərkəzində 1606 (651 eri, 955 məktub) sənəd qəbul olunub və qeydiyyata alınıb.

Daxil olan müraciətlər dərhal müraciətlərin işə qəbulu, ali təhsil sənədlərinin (diplomların) tanınması (nostifikasiya), tələbələrin köçürülməsi və ümumi təhsil sahəsinə aid məsələləri əhatə edib.

Şagirdlərin sağlamlığına diqqət artır

Çin məktəblərinin şagirdləri arasında artıq çeki və uzağı görməmənə problemi ciddi narahatlıq doğurmaqdır. Çin Xalq Respublikasının Təhsil Nazirliyi ibtidai və orta məktəb şagirdlərinin sağlamlıq vəziyyətinin yaxşılaşması üzrə xüsusi kampaniyaya başlayıb. Bu barədə ölkənin “Sinxua” agentliyi məlumat yayıb.

Kampaniyanın əsas məqsədlərindən biri məktəblilər arasında uzağı görməmənən profilaktikası və ona nəzarətin həyata keçirilməsidir. Bunun üçün sınıf otaqlarında işıqlanmanın yaxşılaşdırılması kimi bir sira müvafiq tədbirlər hazırlanıb.

Həmçinin məktəblilər üçün fiziki tərbiyə üzrə daha çox məşğələlər təşkil ediləcək. Təhsil Nazirliyi sağlam həyat tərzi üzrə bacarıqların əldə edilməsində məktəblilərə kömək göstərmək, eyni zamanda onların dərs yükünün azaldılması üçün də müvafiq tədbirlər görmək niyyətindər.

Qeyd olunur ki, Çin məktəblərinin ibtidai sinif şagirdləri arasında uzağı görməmə və artıq çeki problemləri dərhal aktuallaşır. Belə ki, 2018-ci ildə çinli uşaq və yeniyetmələrin 53,6% -da uzağı görməmə problemi müşahidə olunub.

Şagirdlərin yerdəyişməsi elektron sistem vasitəsilə həyata keçiriləcək

Təhsil naziri Ceyhun Bayramov “Şagirdlərin yerdəyişməsi prosesini elektronlaşdırılması haqqında” emrini imzalayıb.

Əmrə əsasən, 2019-2020-ci dörs ilindən etibarən ümumtəhsil məktəb şagirdlərinin yerdəyişməsi ölkə üzrə elektron sistem vasitəsilə həyata keçiriləcək. “Şagird yerdəyişməsinin elektronlaşdırılması üzrə alt-sistem” 15 avqust 2019-cu il tarixindən istifadəyə veriləcək.

Əmrə əsasən, şagird kontingentinin sabit saxlanması, şagirdlər haqqında statistik hesabatların diqqət və optimallı göstəricilər əsasında formalşdırılmasına nail olmaq və icbari təhsilin yerinə yetirilməsinə rəhbərlik və nəzarətin gücləndirilməsinə tömən etmək məqsədi daşıyır.



Oxumaq heç vaxt gec deyil: Qocalar universiteti seçilir



Oruc MUSTAFAYEV

Özbəkistanda ali məktəblərə bulki qəbul kampaniyası çoxlanır. Təcəccübləndirməkdedir. Bu ildən ali məktəblərə qəbul zamanı yaş məhdudiyyətinin aradan qaldırılması qocaları hərəkətə getirib.

80 yaşlı Tuxtamiş Sultanov Səmərəqənd Dövlət Universitetinin biologiyanın tədrisi metodikası fakültəsinə, eləcə də Daşkənd Tibb Akademiyasının pediatriya ixtisasını seçib.

Xatırladıq ki, iyulun əvvəlində 72 yaşında bir qadın da tələb olmaq qərarını gelib və sənədlərini Forqano Dövlət Universitetinə təqdim etdi. Bu barəde məlumatı Özbəkistanın Test İmtahan Mərkəzinin rəhbəri Baro Rəcəbov təsdiq etdi. Bu il ölkə tarixində ilk dəfə olaraq test sınaqları avqustun 1-dən 15-dək keçiriləcək və imtahanların nəticələri dövlət test mərkəzinin resmi internet saytında yerləşdirildikdən sonra növbəti gün dərc olunacaq.

Bütün imtahanlar yeni sxem üzrə keçiriləcək, proses böyük pavilyonlarda təşkil olunacaq və bütün baş verenlər videokameraların yaddaşına köçürülecek. Bu il Özbəkistanda abituriyentlərin ali məktəblərə qəbulu prosesinə 1150-dən artıq kamara və 120-dən artıq rabitə qurğusu nəzarət edəcək.

Ümumi təhsil müəssisələrinin məzunlarının qızıl və gümüş medalla təltifi haqqında

Azərbaycan Respublikası Təhsil nazirinin əmri

Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2010-cu il 14 yanvar tarixli 8 nömrəli qərarı ilə təsdiq olunmuş "Ümumi təhsili xüsusi nailiyetlərlə başa vuran məzunların qızıl və ya gümüş medalla təltif olunma Qaydasi"ni, Azərbaycan Respublikası Dövlət İmtahan Mərkəzi tərəfindən 2018/2019-cu dörs ilində keçirilmiş tam orta təhsil seviyyəsi üzrə yekun attestasiyanın nöticələrini nəzərə alaraq "Azərbaycan Respublikasının Təhsil Nazirliyi haqqında Əsasnamə"nin 13.5-ci bəndini rəhbər tutaraq

ƏMR EDİRƏM:

1. Aşağıda adları qeyd edilən XI sinif məzunları qızıl medalla təltif olunsunlar:

1. Axundzadə Abdulla Elxan oğlu - Naxçıvan MR, Heydər Əliyev adına tam orta məktəb
 2. Hüseynova Nurgül Xalıq qızı - Naxçıvan MR, Heydər Əliyev adına tam orta məktəb
 3. Hüseynova Nargilə Hüseyin qızı - Naxçıvan MR, Naxçıvan Qızlar Liseyi
 4. Cəlilova Aytac Tahir qızı - Naxçıvan MR, Naxçıvan Qarnizonu tam orta məktəbi
 5. Əsgərzadə Məftun Rəşad oğlu - Naxçıvan MR, Naxçıvan şəhəri 7 nömrəli tam orta məktəb
 6. İsmayılov Nicat Vilayət oğlu - Naxçıvan MR, Naxçıvan şəhəri 12 nömrəli tam orta məktəb
 7. Əliyeva Ruqayyə İlqar qızı - Naxçıvan MR, Babek rayonu Nehram kənd 3 nömrəli tam orta məktəb
 8. Seyidov Xəyal Mirsahin oğlu - Naxçıvan MR, Babek rayonu Vayxir kənd tam orta məktəbi
 9. İmanova Səmanə Oruc qızı - Naxçıvan MR, Culfa rayonu Ərəzin kənd tam orta məktəbi
 10. Memmedtaglı Murad Müxtar oğlu - Naxçıvan MR, Ordubad şəhəri İnternat tam orta məktəbi
 11. Əliyev Kamil Mübariz oğlu - Naxçıvan MR, Şahbuz şəhəri 1 nömrəli tam orta məktəb
 12. Xudiyev Daşqın Coşgun oğlu - Naxçıvan MR, Şərur şəhəri Fizika-riaziyyat təmayüllü lisey
 13. Cəfərli Məleykə Malik qızı - Naxçıvan MR, Şərur rayonu Dərvişlər kənd tam orta məktəbi
 14. Alışanlı Tərlan İsa oğlu - Təhsil Nazirliyinin birbaşa tabeliyindəki Akademik Zərifə Əliyeva adına lisey
 15. Əlizadə Vüsal Oruceli oğlu - Təhsil Nazirliyinin birbaşa tabeliyindəki Akademik Zərifə Əliyeva adına lisey
 16. Əzimov Fərhad Tofik oğlu - Təhsil Nazirliyinin birbaşa tabeliyindəki Akademik Zərifə Əliyeva adına lisey
 17. Hacızadə Toğrul Natiq oğlu - Təhsil Nazirliyinin birbaşa tabeliyindəki Akademik Zərifə Əliyeva adına lisey
 18. Paşa-zadə Hicran Hacı qızı - Təhsil Nazirliyinin birbaşa tabeliyindəki Akademik Zərifə Əliyeva adına lisey
 19. Məmmədova Nəzrin Rövşən qızı - Təhsil Nazirliyinin birbaşa tabeliyindəki Akademik Zərifə Əliyeva adına lisey
 20. Məmmədli Xaqan Rasim oğlu - Təhsil Nazirliyinin birbaşa tabeliyindəki Akademik Zərifə Əliyeva adına lisey
 21. Həbibullayev Rüstəm Laçın oğlu - Təhsil Nazirliyinin birbaşa tabeliyindəki Bakı Avropa Liseyi
 22. Zeynalova Nərgiz Seyhun qızı - Təhsil Nazirliyinin birbaşa tabeliyindəki T.İsmayılov adına 6 nömrəli məktəb-lisey
 23. Hacıbalayev Əhmədəgə Elşad oğlu - Təhsil Nazirliyinin birbaşa tabeliyindəki 132-134 nömrəli Təhsil Kompleksi
 24. Memmedov Qafur Vüqar oğlu - Təhsil Nazirliyinin birbaşa tabeliyindəki 132-134 nömrəli Təhsil Kompleksi
 25. Memmedova Almaz Arzu qızı - Təhsil Nazirliyinin birbaşa tabeliyindəki 132-134 nömrəli Təhsil Kompleksi
 26. Qurbanova Elza Nasim qızı - Təhsil Nazirliyinin birbaşa tabeliyindəki Fizika-riaziyyat və informatika təmayüllü lisey
 27. Usubov Tural Elman oğlu - Təhsil Nazirliyinin birbaşa tabeliyindəki Fizika-riaziyyat və informatika təmayüllü lisey
 28. Həsənlı Xəyal Çingiz oğlu - Təhsil Nazirliyinin birbaşa tabeliyindəki Fizika-riaziyyat və informatika təmayüllü lisey
 29. Cəbiyev Ramil Perviz oğlu - Təhsil Nazirliyinin birbaşa tabeliyindəki Fizika-riaziyyat və informatika təmayüllü lisey
 30. Məmmədova Bənövşə Aslan qızı - Təhsil Nazirliyinin birbaşa tabeliyindəki Humanitar fənlər təmayüllü məktəb-lisey
 31. Şikarov İsmayıll Ramiz oğlu - Bakı şəhəri 7 nömrəli tam orta məktəb
 32. Abdullazadə Nəzrin Ramil qızı - Bakı şəhəri 12 nömrəli tam orta məktəb
 33. Əhmədi Cahid Cahangir oğlu - Bakı şəhəri 53 nömrəli tam orta məktəb
 34. Zəkorəya Aqil Elman oğlu - Bakı şəhəri 70 nömrəli məktəb-lisey
 35. Əliyeva Maral Habil qızı - Bakı şəhəri 128 nömrəli tam orta məktəb
 36. Babazadə Nəcət Kamal oğlu - Bakı şəhəri 191 nömrəli tam orta məktəb
 37. Yusifli Murad Elşən oğlu - Bakı şəhəri 220 nömrəli məktəb-lisey
 38. Miriyeva Rumiyə Xudayar qızı - Bakı şəhəri 230 nömrəli tam orta məktəb
 39. Hacızadə Sabir Əli oğlu - Bakı şəhəri 238 nömrəli tam orta məktəb
 40. Həsənov Həsen Faiq oğlu - Bakı şəhəri 240 nömrəli tam orta məktəb
 41. Rufulla Vüqar Ceyhun oğlu - Bakı şəhəri 261 nömrəli məktəb-lisey
 42. Aslanzadə Kəmalə Elşən qızı - Bakı şəhəri 288 nömrəli tam orta məktəb
 43. Bayramlı Turan Sübhən oğlu - Bakı şəhəri 291 nömrəli Ekoloji liseyi
 44. Mustafayev Əfrəddin Qabil oğlu - Bakı şəhəri 313 nömrəli tam orta məktəb
 45. Cəbrayılov Tünzalə Əjdər qızı - Sumqayıt şəhəri Təbiət elmləri təmayüllü gimnaziya
 46. Əhməzdəzə Jala Elxan qızı - Sumqayıt şəhəri Təbiət elmləri təmayüllü gimnaziya
 47. Əhmədəva Arzu Əhməd qızı - Sumqayıt şəhəri Təbiət elmləri təmayüllü gimnaziya
 48. Əlipəsəyə Ləman Mənsur qızı - Sumqayıt şəhəri Təbiət elmləri təmayüllü gimnaziya
 49. Əsədov Mətləb Eldəniz oğlu - Sumqayıt şəhəri Təbiət elmləri təmayüllü gimnaziya
 50. Məmmədli Humay Şahin qızı - Sumqayıt şəhəri "istedad" liseyi
 51. Həsənov Sərxan Asif oğlu - Sumqayıt şəhəri 22 nömrəli tam orta məktəb
 52. Hətəmova Vəfa İlham qızı - Sumqayıt şəhəri 35 nömrəli tam orta məktəb
 53. Əliyeva Təhminən Mehman qızı - Gəncə şəhəri 13 nömrəli tam orta məktəb
 54. Məmmədova Leyla Vüqar qızı - Mingəçevir şəhəri Texniki-humanitar lisey
 55. İsmayılova Şəbnəm Toğrul qızı - Mingəçevir şəhəri Texniki-humanitar lisey
 56. Sirachi Nurtac Vüqar qızı - Mingəçevir şəhəri 7 nömrəli tam orta məktəb
 57. Əmrəhli Ruqiyə Famil qızı - Mingəçevir şəhəri 10 nömrəli tam orta məktəb
 58. Məmmədova Mədina Vilayət qızı - Abşeron rayonu Xirdalan şəhəri 2 nömrəli tam orta məktəb
 59. İsmayıldəzə Nicat Rafiq oğlu - Abşeron rayonu Sa-ray qəsəbə 1 nömrəli tam orta məktəb
 60. Hüseynova Yağmur Azər qızı - Ağcabədi rayonu Sarıcalı kənd tam orta məktəbi
 61. Sadixova Samirə Araz qızı - Ağdam rayonu 71 nömrəli tam orta məktəb
 62. Rehimova Normin Xudu qızı - Ağdaş şəhəri M.İsəyev adına tam orta məktəb
 63. Əkbərova Gülnur Şakir qızı - Ağdaş rayonu Aralıb kənd tam orta məktəbi
 64. Əliyeva İnci Tahir qızı - Beyləqan şəhəri 3 nömrəli tam orta məktəb
 65. Həsənli Şəbnəm Xalıq qızı - Bərdə şəhəri Akademik Zərifə Əliyeva adına Texniki fənlər təmayüllü məktəb-lisey
 66. Muradov Təhmin Hidayət oğlu - Bərdə şəhəri 5 nömrəli tam orta məktəb
 67. Məcidzadə Mirdamət Rəhim oğlu - Bərdə şəhəri 6 nömrəli tam orta məktəb
 68. Həsənli Sadiq Namiq oğlu - Cəlilabad rayonu Bədirli kənd tam orta məktəbi
 69. Quliyev Əliyar Yaqub oğlu - Füzuli rayonu Əhmədələr kənd tam orta məktəbi
 70. Quluzadə Qarakışi İlqar oğlu - Göyçay şəhəri 1 nömrəli tam orta məktəb
 71. Hacıyeva Gültəkin Cümşid qızı - Göyçay rayonu Qaraxidir kənd tam orta məktəbi
 72. Ağaoşun Turqut Rövşən oğlu - İmlişli şəhəri 1 nömrəli məktəb-lisey
 73. Şərifzadə Murad Habil oğlu - Qax şəhəri 2 nömrəli məktəb-lisey
 74. Qaraxova Günay Məcid qızı - Qax şəhəri 5 nömrəli tam orta məktəb
 75. Səfəraliyeva Jala Müşfiq qızı - Qəbələ şəhəri 4 nömrəli tam orta məktəb
 76. Tahirəvə Turac Eldar qızı - Qəbələ rayonu Həmzəli kənd tam orta məktəbi
 77. İsmayılov Röyal İlqar oğlu - Qəbələ rayonu Mixli-qovaq kənd tam orta məktəbi
 78. Penahli Sona Sənan qızı - Qəbələ rayonu Vəndam qəsəbə 1 nömrəli tam orta məktəb
 79. Vəlimətova Maişət Rasim qızı - Qusar şəhəri 1 nömrəli tam orta məktəb
 80. Cəbiyev Aşur Nizami oğlu - Lənkəran rayonu Hirkan qəsəbə tam orta məktəb
 81. Səmədli Zaur Abbasqulu oğlu - Lerik rayonu Züyük kənd tam orta məktəbi
 82. Sadixova Şəhla Zöhrəb qızı - Masallı rayonu Sığdaş kənd tam orta məktəbi
 83. Səlimova Nigar Camalatdin qızı - Şabran şəhəri 3 nömrəli tam orta məktəb
 84. Hüseynzadə İngiləb Ağabala oğlu - Salyan şəhəri 2 nömrəli tam orta məktəb
 85. Musayeva Arzu Qalib qızı - Şəki şəhəri 5 nömrəli tam orta məktəb
 86. Sultanova Lala Elçin qızı - Şəki şəhəri 11 nömrəli tam orta məktəb
 87. Rəfiyeva Səbinə Habil qızı - Şəki şəhəri 11 nömrəli tam orta məktəb
 88. Səlimli Elçin Mayis oğlu - Şəki şəhəri 20 nömrəli tam orta məktəb
 89. Abbasova Nurcan İsaq qızı - Şəmkir rayonu Xanallar kənd tam orta məktəb
 90. Əliyeva Zehrəxanım Ceyhun qızı - Ucar şəhəri 2 nömrəli tam orta məktəb
 91. Rəcəbli Ramin Yaşar oğlu - Zaqqatala rayonu Aşağı Tala kənd 1 nömrəli tam orta məktəb
 92. Abiyeva Nəzrin Vüqar qızı - BDU-nun nəzdindəki "Gənc istedadlar" liseyi
 93. Babanlı Vəfa İlham qızı - BDU-nun nəzdindəki "Gənc istedadlar" liseyi
 94. Cəbrayılov İmrən Ürfət oğlu - BDU-nun nəzdindəki "Gənc istedadlar" liseyi
 95. Eyyub İsmayıdəl Elçin oğlu - BDU-nun nəzdindəki "Gənc istedadlar" liseyi
 96. Qəhrəmanlı Banuçek Rövşən qızı - BDU-nun nəzdindəki "Gənc istedadlar" liseyi
 97. Taba-tabai Nəzrin Seidəqə qızı - BDU-nun nəzdindəki "Gənc istedadlar" liseyi
 98. Balaməmmədov Cavid Mehman oğlu - Türkiyə Dəyanət Vəqfi Bakı Türk liseyi
 99. Bəsirli Fərman Xamid oğlu - Türkiyə Dəyanət Vəqfi Bakı Türk liseyi
 100. Ələzəzov Bayram Cingiz oğlu - Türkiyə Dəyanət Vəqfi Bakı Türk liseyi
 101. İsgəndərov İsgəndər Ehtiram oğlu - Türkiyə Dəyanət Vəqfi Bakı Türk liseyi
 102. Həsiloğlu Surxay Elbrus oğlu - Türkiyə Dəyanət Vəqfi Bakı Türk liseyi
 103. Hüseynli Sonan Natiq oğlu - Türkiyə Dəyanət Vəqfi Bakı Türk liseyi
 104. Hüseynli Malik Mirləi oğlu - Türkiyə Dəyanət Vəqfi Bakı Türk liseyi
 105. Nadirov Nail Natiq oğlu - Türkiyə Dəyanət Vəqfi Bakı Türk liseyi
 106. Sofaralıyev Mehriban Calal qızı - Türkiyə Dəyanət Vəqfi Bakı Türk liseyi
 107. Xəmmədov Ramil Rəşid oğlu - Türkiyə Dəyanət Vəqfi Bakı Türk liseyi
 108. Hüseynli Günel Firuddin qızı - Heydər Əliyev adına Mütəsir Təhsil Kompleksi
 109. Xudiyeva Aliya Ənvar qızı - Avropa Azərbaycan Məktəbi Təhsil Kompleksi
 110. Rzayeva Şəhəna Mahmud qızı - Avropa Azərbaycan Məktəbi Təhsil Kompleksi
 111. Xasiyev Fuad Nəsimi oğlu - Avropa Azərbaycan Məktəbi Təhsil Kompleksi
 112. Aliyeva Nigar Samir qızı - "Kaspı" Liseyi
2. Aşağıda adları qeyd edilən XI sinif məzunları gümüş medalla təltif olunsunlar:
1. Abdullayeva Lalə Məmməd qızı - Naxçıvan MR, Heydər Əliyev adına tam orta məktəb
 2. Həsənova Fatimə Xalid qızı - Naxçıvan MR, Heydər Əliyev adına tam orta məktəb
 3. İbrahimova İnci Yunis qızı - Naxçıvan MR, Naxçıvan Qızlar Liseyi
 4. Qəhrəmanlı Xalıq Məsud oğlu - Naxçıvan MR, Naxçıvan Qarnizonu tam orta məktəbi
 5. Axundov Asiman Yusif oğlu - Naxçıvan MR, Naxçıvan Qarnizonu tam orta məktəbi
 6. Həsənova Nuray Zaur qızı - Naxçıvan MR, Naxçıvan şəhəri 12 nömrəli tam orta məktəb
 7. Quluzadə Elza Vüqar qızı - Naxçıvan MR, Naxçıvan şəhəri 14 nömrəli tam orta məktəb
 8. Quliyev Məhəmməd Ramiz oğlu - Naxçıvan MR, Babək qəsəbə 2 nömrəli tam orta məktəb
 9. Fərzałyev Fərzał Şəmil oğlu - Naxçıvan MR, Culfa rayonu Yayçı kənd 1 nömrəli tam orta məktəb
 10. Quliyeva Pakizo Rəşad qızı - Naxçıvan MR, Kəngərli rayonu Qarabağlar kənd 1 nömrəli tam orta məktəb
 11. Əkberova Suraxanım Binyamin qızı - Naxçıvan MR, Ordubad şəhəri 1 nömrəli tam orta məktəb
 12. Abbaslı Aytekin Natiq qızı - Naxçıvan MR, Şahbuz rayonu Külli kənd tam orta məktəb
 13. Zeynalov Fərid Yasin oğlu - Naxçıvan MR, Şərur şəhəri Fizika-riaziyyat təmayüllü lisey
 14. Cəfərov Xaqan Vüdən oğlu - Naxçıvan MR, Şərur şəhəri 1 nömrəli tam orta məktəb
 15. Abdullayeva Sevinc Nəsim qızı - Naxçıvan MR, Şərur rayonu Oğlanqala kənd tam orta məktəb
 16. Əsgərova Nəriman İdris qızı - Naxçıvan MR, Şərur rayonu Çomaxtuz kənd tam orta məktəb
 17. Vəlizadə Nərgiz Faig qızı - Təhsil Nazirliyinin birbaşa tabeliyindəki Heydər Əliyev adına lisey
 18. Nəsibli Leyla Vaqif qızı - Təhsil Nazirliyinin birbaşa tabeliyindəki Akademik Zərifə Əliyeva adına lisey
 19. Abdullayev Əliağa Rövşən oğlu - Təhsil Nazirliyinin birbaşa tabeliyindəki Akademik Zərifə Əliyeva adına lisey
 20. İbrahimova Fidan Namiq qızı - Təhsil Nazirliyinin birbaşa tabeliyindəki Akademik Zərifə Əliyeva adına lisey
 21. Hüseynov Cabir Elxan oğlu - Təhsil Nazirliyinin birbaşa tabeliyindəki Bakı Avropa Liseyi
 22. Həsənli Ləman Əli qızı - Təhsil Nazirliyinin birbaşa tabeliyindəki Bakı Avropa Liseyi
 23. Məmmədli Gülzər Ələkbər qızı - Təhsil Nazirliyinin birbaşa tabeliyindəki Bakı Avropa Liseyi
 24. Quliyeva Mətanət Elçin qızı - Təhsil Nazirliyinin birbaşa tabeliyindəki T.İsmayılov adına 6 nömrəli məktəb-lisey
 25. Əliyev Əli Tahir oğlu - Təhsil Nazirliyinin birbaşa tabeliyindəki Kimya-biologiya təmayüllü lisey
3. Qızıl və gümüş medala layiq görülmüş təhsilalanların adları oxuduqları məktəbin "Şərəf kitabı"na yazılın.
4. Informasiya şöbəsi (E.Məmmədov) bu əmrin "Azərbaycan müəllimi" qəzetində dərc olunmasını və Nazirliyin internet saytında yerləşdirilməsini təmin etsin.
5. Əmrin icrasına nəzarət nazir müavini Məhəbbət Vəliyevaya həvələ olunsun.

Lisey, məktəb-lisey və gimnaziyaların təmayül sinifləri üçün 2019-2020-ci dərs ilinə aid nümunəvi tədris planlarının təsdiqi haqqında

Azərbaycan Respublikası Təhsil nazirinin əmri

Azərbaycan Respublikasının lisey, məktəb-lisey və gimnaziyalarında təhsil prosesinin təşkili və tənzimlənməsini təmin etmək məqsədilə “Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyi haqqında Əsasnamə”nın 8.10-1-ci və 13.5-ci bəndlərini rəhbər tutaraq

ƏMR EDİRƏM:

1. Azərbaycan Respublikasının tədris Azərbaycan və rus dillərdə aparılan lisey, məktəb-lisey və gimnaziyalarının təmayül sinifləri üçün

2019-2020-ci dərs ilinə aid nümunəvi tədris planları və tədris planlaşdırma dair “Qeydlər” (1-7 nömrəli əlavələr) təsdiq edilsin.

2. Lisey, məktəb-lisey və gimnaziyaların X-XI təmayül siniflərində Azərbaycan Respublikası Təhsil nazirinin 15.07.2019-cu il tarixli, F-447 nömrəli əmri ilə təsdiq olunmuş tam orta təhsil səviyyəsində təhsilin təmayüllər üzrə təşkil olunduğu ümumi təhsil müəssisələrinin 2019-2020-ci dərs ili üçün tədris planlarından istifadə edilsin.

3. İnfərasiya şöbəsi (E.Məmmədov) bu əmrin əlavələrlə birlikdə

“Azərbaycan müəllimi” qəzetində dərc olunmasını və Nazirliyin internet sahifəsində yerləşdirilməsini təmin etsin.

4. Əmrin icrasına nəzarət nazir müavini Məhəbbət Vəliyevaya həvalə olunsun.

Ceyhun BAYRAMOV,
Azərbaycan Respublikasının Təhsil naziri

30 iyul 2019-cu il

Lisey, məktəb-lisey və gimnaziyaların təmayül sinifləri üçün 2019-2020-ci dərs ilinə aid nümunəvi tədris planları

2019-2020-ci dərs ilində lisey, məktəb-lisey və gimnaziyaların texniki təmayüllü sinifləri üçün nümunəvi tədris planı
(tədris Azərbaycan dilində)

Əlavə 1

№	Tədris fənləri	Siniflər üzrə həftəlik dərs saatlarının məsələləri		
		VII	VIII	IX
1	Azərbaycan dili	4	3	2
2	Ədəbiyyat	2	2	3
3	Xarici dil	3	3	2
4	İkinci xarici dil	1	1	1
5	Ümumi tarix	1	1	1
6	Azərbaycan tarixi	1	2	2
7	Coğrafiya	2	2	2
8	Kimya	1	2	2
9	Biologiya	2	2	2
10	Hayat bilgisi	1	1	1
11	Texnologiya	1	1	1
12	Fiziki tərbiyə	2	2	2
13	Təsviri incəsənat	1	1	1
14	Musiqi	1	1	1
Cəmi:	23	24	23	
Təmayül fənləri				
1	Riyaziyyat	6	6	6
2	Informatika	1	2	2
3	Fizika	3	3	4
Cəmi:	10	11	12	
Şagirdlərin məcburi maksimum dərs yükü		33	35	35
Dərsdənənar məşğələlər		1		
Yekun:	34	35	35	

2019-2020-ci dərs ilində lisey, məktəb-lisey və gimnaziyaların humanitar təmayüllü sinifləri üçün nümunəvi tədris planı
(tədris rus dilində)

Əlavə 4

2019-2020-ci dərs ilində lisey, məktəb-lisey və gimnaziyaların texniki təmayüllü sinifləri üçün nümunəvi tədris planı
(tədris rus dilində)

Əlavə 2

№	Tədris fənləri	Siniflər üzrə həftəlik dərs saatlarının məsələləri		
		VII	VIII	IX
1	Rus dili	4	3	2
2	Ədəbiyyat	2	2	3
3	Azərbaycan dili (dövlət dili kimi)	2	2	2
4	Xarici dil	3	3	2
5	İkinci xarici dil	1	1	1
6	Ümumi tarix	1	1	1
7	Azərbaycan tarixi	1	2	2
8	Coğrafiya	2	2	2
9	Kimya	1	2	2
10	Biologiya	2	2	2
11	Hayat bilgisi	1	1	1
12	Texnologiya	1	1	1
13	Fiziki tərbiyə	2	2	2
14	Təsviri incəsənat	1	1	1
Cəmi:	25	26	25	
Təmayül fənləri				
1	Riyaziyyat	6	6	6
2	Informatika	1	2	2
3	Fizika	3	3	4
Cəmi:	10	11	12	
Şagirdlərin məcburi maksimum dərs yükü		35	37	37
Dərsdənənar məşğələlər		1		
Yekun:	36	37	37	

2019-2020-ci dərs ilində lisey, məktəb-lisey və gimnaziyaların təbiət təmayüllü sinifləri üçün nümunəvi tədris planı
(tədris Azərbaycan dilində)

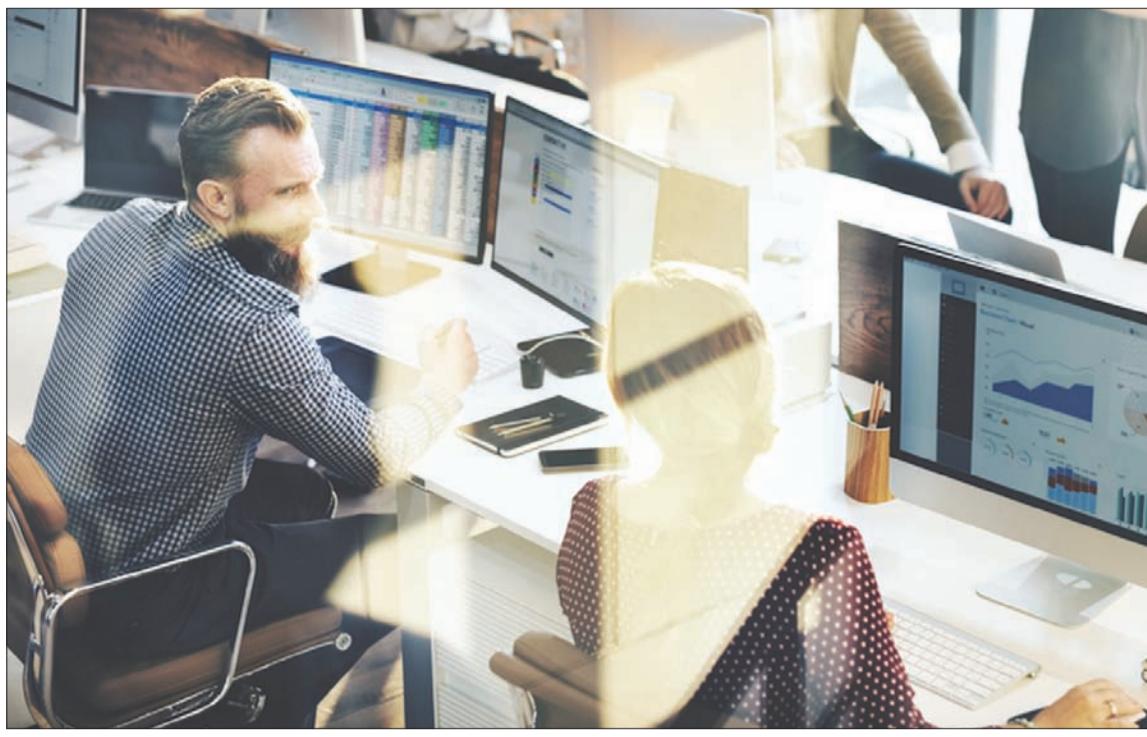
Əlavə 5

№	Tədris fənləri	Siniflər üzrə həftəlik dərs saatlarının məsələləri		
		VII	VIII	IX
1	Xarici dil	3	3	2
2	İkinci xarici dil	1	1	1
3	Riyaziyyat	5	5	5
4	İnformatika	1	1	1
5	Biologiya	2	2	2
6	Fizika	2	2	3
7	Kimya	1	2	2
8	Coğrafiya	2	2	2
9	Hayat bilgisi	1	1	1
10	Texnologiya	1	1	1
11	Fiziki tərbiyə	2	2	2
12	Təsviri incəsənat	1	1	1
13	Musiqi	1	1	1
Cəmi:	23	24	24	
Təmayül fənləri				
1	Biofizika	3	3	3
2	Fizika	3	3	4
3	Kimya	1	3	3
4	Coğrafiya	2	2	2
Cəmi:	12	11	11	
Şagirdlərin məcburi maksimum dərs yükü		35	37	37
Dərsdənənar məşğələlər		1		
Yekun:	36	37	37	

2019-2020-ci dərs ilində lisey, məktəb-lisey və gimnaziyaların təbiət təmayüllü sinifləri üçün nümunəvi tədris planı
(tədris rus dilində)

Əlavə 6

№	Tədris fənləri	Siniflər üzrə həftəlik dərs saatlarının məsələləri		
		VII	VIII	IX
1	Rus dili	4	3	2
2	Ədəbiyyat	2	2	3
3	Azərbaycan dili (dövlət dili kimi)	2	2	2
4	Xarici dil	3	3	2
5	İkinci xarici dil	1	1	1
6	Riyaziyyat	5	5	5
7	İnformatika	1	1	1
8	Ümumi tarix	1	1	1
9	Azərbaycan tarixi	1	2	2
10	Hayat bilgisi	1	1	1
11	Texnologiya	1	1	1
12	Fiziki tərbiyə	2	2	2
13	Təsviri incəsənat	1	1	1
14	Musiqi	1	1	1
Cəmi:	26	26	25	
Təmayül fənləri				
1	Biofizika	3	3	3
2	Fizika	3	3	4
3	Kimya	1	3	3
4	Coğrafiya	2	2	2
Cəmi:	12	11	11	
Şagirdlərin məcburi maksimum dərs yükü		35	37	37
Dərsdənənar məşğələlər		1		
Yekun:	<			



Qlobal təkmilləşmə

➡ Əvvəli səh.1

Rüstəm QARAXANLI

Yenidən öyrənmə inkişafın başlıca şərtidir

ve bazarı olan Rusiyada yaxın 3 ildə şirkətlər əməkdaşlarının təqribən 54%-ni təkmilləşdirme prosesindən keçirəcəklər. Nəzərə alsaq ki, Azərbaycan bazarı postsovət məkanı ilə six bağlıdır, bu göstəricinin aşağı-yuxarı bizim əmək bazarına da təsir

işçi götürmə təcrübəsi artıq adı hala çevrilib. Hər hansı bir sahənin mütəxəssisi olmuş üçün ali məktəbə daxil olub onu bitirməyə ehtiyac yoxdur. İndi insanın əmək bazarında baş və rəsəd yaradıb, bu göstəricinin aşağı-yuxarı bizim əmək bazarına da təsir

Yaşadığımız dövrə bacarıqların diplom və elmi dərəcə qədər eyni tutuluğu sərr deyil. Daha doğrusu, bu reallıq bəlkə də bizim üçün qeyri-adı görünə bilər.

Ancaq Qərbədə bir sira iri korporasiyaların bu düsturla işçi götürmə təcrübəsi artıq adı hala çevrilib.

göstərəcəyi şübhəsizdir. Bir məqamı xüsusi qeyd etmek lazımdır; dünyadan istenilen yerində əməkdaşların təkmilləşmə prosesində şirkətlərin çox az qismi öz resurslarına arxalanır, ekseriyət bu işi ixtisaslaşmış quşular və tədris mərkəzlərinə həvələ edirlər.

Dövlət dəstəyi

Yaşadığımız dövrə bacarıqların diplomi və elmi dərəcə qədər eyni tutuluğu sərr deyil. Daha doğrusu, bu reallıq bəlkə də bizim üçün qeyri-adı görünə bilər. Ancaq Qərbədə bir sira iri korporasiyaların bu düsturla işçi götürmə təcrübəsi artıq adı hala çevrilib.

qat vacibdir. 2015-ci ildə sosial şəbəkə - "LinkedIn" məarifləndirici xarakterli çarxların satışı ilə məşğul olan "Lynda.com" saytının alarkən baş direktor Ceff Vayner belə bir açıqlama ilə çıxış etmişdi: "Hesab edirəm ki, biz hamıñız azberciliyə əsaslanan XX əsrin dünayagörüşündən tezliklə intima edib, əməkdaşlıq, tənqidli düşüncə və yaradıcı yanşımıən plana çıxaran XXI əsrin tədris planına keçməliyik". Vayner "biz hamıñız" deyərkən dövlət institutlarını nəzərdə tuturdu. Belə ki, "kollektiv təkmilləşmə" insanın qarşısına inyidək rastlaşmadığı məqyası vəzifə çıxarıb və onun öhdəsindən ay-

gat vacibdir. 2015-ci ildə sosial şəbəkə - "LinkedIn" məarifləndirici xarakterli çarxların satışı ilə məşğul olan "Lynda.com" saytının alarkən baş direktor Ceff Vayner belə bir açıqlama ilə çıxış etmişdi: "Hesab edirəm ki, biz hamıñız azberciliyə əsaslanan XX əsrin dünayagörüşündən tezliklə intima edib, əməkdaşlıq, tənqidli düşüncə və yaradıcı yanşımıən plana çıxaran XXI əsrin tədris planına keçməliyik". Vayner "biz hamıñız" deyərkən dövlət institutlarını nəzərdə tuturdu. Belə ki, "kollektiv təkmilləşmə" insanın qarşısına inyidək rastlaşmadığı məqyası vəzifə çıxarıb və onun öhdəsindən ay-

ri-ayrı şəxslərin və şirkətlərin hesabına gəlmək mümkün olmayacaq. Bu işdə dövlətin müdaxiləsi və dəstəyinə ciddi ehtiyac var.

Bələliklə, rəqəmsallaşma əsrində personalın əmək bazarının diqqəti etdiyi yeniliklərden bixəbər olmasının üçün nörlər etmək lazımdır.

- Ekspertlər hesab edir ki, ən azı ildə bir dəfə peşələrdə baş vermiş dəyişikliklər və əmək bazarının onlara olan tələblərinin auditini heyata keçirmək lazımdır.

Artıq idimin özündə bir çox tanınmış şirkətlər büdcələrinin böyük bir qismını əməkdaşlarının təkmilləşməsinə yönəldirlər. Məsələn, IBM işçilərinin tədrisine ildə 500 milyon dollardan çox pul xərcləyir. Şirkətin baş direktoru Cinni Pometti'nin sözlerine görə, IBM-de "skill planning" (bacarıqların planlaşdırılması) deyilər program var və o, hor rüb yenilənir. Bu program, eyni zamanda bazardakı yeniliklərə asılı olaraq cəvək dəyişikliyə uğraya bilər. Cinnin sözlerine görə, təkmilləşmə əməkdaşının yaşından heç bir halda asılı ola bilməz və bunu onlar öz şirkətlərində personalın 100%-nin "reskilling" ilə sübut ediblər.

- Sosial şəbəkələr və konfranslarda peşə cəmiyyətləri monitoring edilməlidir ki, yeni alətlərin üzə çıxarılmasına nail olunsun.

Bu gün mütəxəssis nə qədər alətdən istifadə edərə, məhsuldarlığı da qədər artmış olacaq. Bu, eyni dəfə digital peşələrə də addır, mühəsibatlılığı da, texniki işə də. Yeni texnologiya və metodikadan yararlana bilən mütəxəssis rəqibindən her zaman irolida olacaq. Məhz bu şəbədən qabaqcıl şirkətlər təkmilləşmə kurslarına her il yeniliklər əlavə edirlər.

- Tədris kursları əməkdaşlar üçün daimi praktikaya çevrilənləridir.

Bir sira şirkətlərin nəzdində "korporativ universitetlər" fealiyyət göstərir. Bu yeniliyin mahiyyəti ondan ibarətdə ki, biz ali məktəblərdə hər şeyi, əsasən də təcrübə ilə bağlı bir çox məqamları yüksələ bilmirik. Bu posluğunu mahz "korporativ universitetlər" doldurur. Vaxtılı Belinski yazdı ki, "Kim irəliyə getmirsə, geriye gedir - dayanıqli vəziyyət yoxdur". Bu deyimi mövzumuzu münasibətdə tətbiq etək deyə biler ki, təhsil və təkmilləşmə də dayanıqlı, sabit proses deyil. Həm də zamanla bitən anlayış deyil. Dünənin təhsili və bacarıqları bu gün köhnəlmış ola bilər. O ki qaldı sabah. Gecikməyək, geridə qalmaq.

Məzunlara sertifikatlar təqdim olunub

İyulun 29-da "Turizm xidmət sahəsi üzrə kadrların təkmilləşdirilməsi və iş üzrə təcrübə programı" layihəsində iştirak etmiş məzunlara sertifikatlar təqdim olunub.

Tədbirdə Təhsil Nazirliyi yanında Peşə Təhsili üzrə Dövlət Agentliyinin direktoru Parviz Yusifov layihənin esas məqsədindən söz açıb. Qeyd olunub ki, Turizm və Sosial Xidmətlər üzrə Peşə Təhsil Mərkəzi və İctimai İşərət və Xidmət üzrə Bakı Dövlət Peşə Təhsil Mərkəzinin 2018-2019-cu tədris ilini başa vuran məzunları bu layihədə iştirak ediblər. Program peşə təhsili sektorundan olan məzunların biliq və bacarıqlarını təkmilləşdirməklə onlar üçün məşğulluq imkanlarının artırılması məqsədilə yaradılıb.

"British Council" təşkilatının ölkə üzrə direktoru Samir Şah çıxış edərək Təhsil Nazirliyi ilə birgə əməkdaşlıq əlaqələrindən, həyata keçirilən layihələrə danışır, ölkəmizdə təhsilin uğurla inkişaf etməsində məmənənləşməni ifadə edib. Samir Şah birgə əməkdaşlıq əməkdaşlığından icra olunan layihənin səmərəliyindən danışub və məzunları tövrik edib.

Tədbirdə bildirilib ki, hər il məzunlarının 60 faizi turizm, qonaq qəbulu və xidmət sektorlarında aparıcı məmənənlərən iş təklifi alması gözlənilir. Birlikdə Krallığın sahibkarlarının təsəbbüsünə əsaslanan bacarıqlara və keyfiyyətə zəmanet üzrə təcrübəli PeopleFirst UK təşkilatı 20 nəfər təlim keçib və müxtəlif peşə təhsili məmənənlərindən təhsil alan aşpzadalar, mehmanxana qapıcıları və təmizlik işçilərini təlim materialları ilə təmin edib. 2018-2019-cu illər üzrə proqrama cəlb edilmiş tələbələr Azərbaycanda aparıcı beş ulduzu otellərdə təcrübə və peşə təlimi keçərkən praktik iş təcrübəsi vasitəsilə turizm və qonaq qəbulu sektorlarında öz karyeralarına qədəm qoyublar.

Sonra "Turizm xidmət sahəsi üzrə kadrların təkmilləşdirilməsi və iş üzrə təcrübə programı"na cəlb edilmiş mehmanxana biznesinin nümayəndələri də sözügedən layihənin əhəmiyyətindən danışaraq onun peşə təhsilinə töhfə verəcəyinə eminliklərinə vurgulayıblar.

Sonda programı uğurla bitirən məzunlara sertifikatlar təqdim olunub.

ADPU-nun tələbəsi Erasmus+ programı çərçivəsində təhsilini başa vurub



Aytək Umar qızı Rəhimli 1997-ci il iyul ayının 19-da Şəki şəhərində anadan olub. 2003-2014-cü illərdə Şəki şəhərində Rəşid bay Əfəndiyev adına 10 nömrəli tam orta məktəbdə təhsil alıb. 2014-2015-ci tədris ilində Azerbaycan Dövlət Pedagoji Universitetinin (ADPU) Tərix və coğrafiya fakültəsinin "Coğrafiya müəllimliyi" ixtisasına qəbul olunub. 2019-cu ilin fevral ayında ADPU tərəfindən Erasmus+ programı çərçivəsində Danimarkanın Kopenhagen Kolleg Universitetinə göndərilib. O, 4 ay yarımlı müddədində Kopenhagen Kolleg Universitetinin Sosial təhsil fakültəsində "Xüsusi qayğıya ehtiyacı olan insanlar" ixtisası üzrə təhsil alıb. A.Rəhimlinin sözlərinə görə, o, qeyd olunan müddətdə xüsusi qayğıya ehtiyac olan uşaqların təhsil adlıqları təhsil məmənənlərindən təcrübə keçib və bu qəbildən olan insanlarla iş üzrə Danimarka təcrübəsini öyrənib. Kopenhagen Kolleg Universitetindəki tədris prosesi, tədris proqramları, müəllim-tələbə münasibətləri, eyni zamanda beynəlxalq mühit A.Rəhimli də zəngin təsəssürat yaradıb, onun yeni biliklər qazanmasına və dünayögüsünün genişlənməsinə səmərəli təsir göstərib.

Sonda A.Rəhimli universiteti tələbə-gənclərini belə beynəlxalq mühəndisliq proqramlarında fəal iştirak etməyə çağırıb və ona yaradılmış bu şəraitə görə ADPU-nun rəhbərliyinə təşəkkür edib.

Təhsildə STEM

məkələ, Dayanıqlı İnkısf Məqsədlərinin reallaşmasına doğru sədə addımlar atı bilərlər.

* Şagirdləri nanotexnologiya mövzuları ilə orta məktəb dövründə tanış etmək onları gələcəyin nano istiqamətlərindən ibarət "STEM müəllimləri kompleksi"nin birgə fealiyyət göstərək ümumi fealiyyət və ya kiçik layihə planı qurması vacibdir.

* 2030-cu ilədək həll edilmesi nəzərdə tutulan 17 adda Dayanıqlı İnkısf Məqsədlərinin bir çoxunun innovativ həlli yolları məhz nanotexnologiyaların bu sahələrə səmərəli tətbiqindən birbaşa asıldır.

Nanotexnologiya mövzuları fənlərərə integrasiyaya əsaslandığından məktəblərin təbiət və texniki fənn müəllimlərindən ibarət "STEM müəllimləri kompleksi"nin birgə fealiyyət göstərək ümumi fealiyyət və ya kiçik layihə planı qurması vacibdir. Nanotexnologiya mövzuları istiqamətində ideyalar, kiçik fealiyyətlər, ekskursiyalar və s. üçün məktəb rəhbərliyi BDU-nun hazırda nanotexnologiyalar istiqamətindən tədqiqat işləri aparan "Nano araşdırımlar mərkəzi", tərkibində 18 rezidentin fealiyyət göstərdiyi "Sumqayıt kimya sənaye parkı" və s. kimi innovativ mərkəzlərlə əməkdaşlığı çalışmalıdır. STEM sahəsində gələcəyin ixtisasları siyahısına liderlik edən nanotexnologiyalar üzrə mütəxəssisler öz ölkəsində yeni ideyalar, yeni nöslər şirkətlər və sənaye texnologiyaları yaratmaqla, yerli innovasiyanı və beynəlxalq səviyyədə rəqabətə davamlılığı təmin edə bilərlər.

STEM metodunda nanotexnologiya

Gələcəyin STEM ixtisasları sırasında xüsusi mövqedə dayanan prioritet sahə



Aliya ƏHMƏDOVA,
"STEM Azərbaycanda" layihəsinin rəhbəri, Sumqayıt şəhəri, 1 nömrəli tam orta məktəbin fizika mütəllimi, Azərbaycan üzrə STEM PD şəfiri

➡ Əvvəli səh.1

Kainatımızın ən böyük ölçülərinə aid kosmonavtika, astronomiya mənzərlərindən başlamış, ən kiçik ölçülərinə aid nanotexnologiya mənzərləri xüsusi qabiliyyətindən və ya neçənci sinif olmasından asılı olmanın sağıldır. 21-ci əsrin texnologiyası statusunu qazanmış nanotexnologiya nadir:

* Nanotexnologiya-təxminən 1-100 nm ölçülürləri arasında (1nm-100nm) aparılan araşdırımlar nəticəsində elm və mühəndislilik istiqamətində inkişaf edən texnologiya anlaysıdır. İlk dəfə "nanotexnologiya" termini yapon alimi Norio Taniguchi tərəfindən 1974-cü ildə işlədilmişdir.

21-ci əsrin texnologiyası statusunu qazanmış nanotexnologiya nadir:

* Nanotexnologiyanın araşdırma ölçümlərinin nə qədər kiçik olduğunu təsvir və etmək çətindir. Bir nanometr bir metrin milyarddan birinə və ya metrin 10-9-na bərabərdir. Nümunə:

- Bir qarışda 25.400.000 nanometr var;
- Bir vərəqin qalınlığı 100.000 nm-etrdir;

- Müqayiseli miqyasda, mərmər bir nanometr olsayıdı, onda bir metr Yerin ölçüsü olardı.

* Nanotexnologiya və nanoelm atom və molekulları ayrılıqla görmək və idarə etmək imkanına malikdir. Yer üzündəki hər şey - yediyimiz yemək, geydiyimiz geyim, yaşadığımız binalar, öz bədənimiz atomlardan ibarətdir. Yəni, ətrafımız həm de nanoaləmdir.

* Nanotexnologiya - gələcəyin STEM ixtisasları sırasında xüsusi mövqedə dayanan prioritet sahədir.

* Nanotexnologiya-atom və molekulalar manipulyasiya edərək yemi keyfiyyətli materialların alınmasını və bu materiallardan istifadə edərək nanoölçülü maşın və mexanizmlərin, robotların, kompüter ciplərinin, texnoloji avadanlıqların "beyin"ləri

nazik və incə optik cihazların, sensorların, ətraf mühitin kimyəvi və fiziki təmizleyicilərinin, canlı orqanizmlərin, o cümlədən dərman preparatlarının daşınmasını həyata keçirən qurğuların ya radılması nəzərdə tutan sahədir.

* Nanoelementlər mikro və makro ölçülü elementlərlə müqayisədə tamamilə yeni fiziki, kimyəvi və bioloji xassələrə malikdir. Nanoelementlərlə bağlı olaraq artıq nanoelm, sifr nanotexnologiya və nano mühəndislik kimi istiqamətlər yaranmışdır. Nanoelm nanomaterialların xassələrinin və nanodiapazonda baş verən hadisələri fundamental şəkildə tədqiq etməkə məsələdir. Nanotexnologiya qeyd olunduğu kimi, nanoquruluşların yaradılması ilə məsələdir. Nanomühəndislik isə yaradılmış və tədqiq olunmuş nanoelementlərin və quruluşların effektiv tətbiq imkanlarını artırdır.

Layihə

Azərbaycan Respublikasında ümumi təhsilin dövlət standartları

1. Ümumi müddəələr

1.1. Azərbaycan Respublikasında ümumi təhsilin dövlət standartları (bundan sonra - dövlət standartları) “Təhsil haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa, “Ümumi təhsil haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa, “Azərbaycan Respublikasında təhsilin inkişafı üzrə Dövlət Strategiyası”na, “Azərbaycan Respublikasının ömürböyü təhsil üzrə Milli Kvalifikasiyalar Çərçivəsi”nə əsasən hazırlanmışdır.

1.2. Dövlət standartları aşağıdakılari müəyyən edir:

- ümumi təhsilin məzmununu;
- ümumi təhsilin idarə olunmasının;
- ümumi təhsilin maddi-texniki və tədris bazasını;
- ümumi təhsilin infrastrukturunu;
- ümumi təhsil sisteminde təhsilverənlərin keyfiyyət göstəricilərini;
- ümumi təhsil sisteminde təhsilalanların bilik, bacarıq və vərdişlərinin səviyyəsini.

1.3. Dövlət standartları məktəbəhəzirli təhsili və ümumtəhsil fənləri üzrə məzmun standartları ve kurikulumların hazırlanmasında əsas tutulur.

1.4. Dövlət standartları 5 il müddətinə güvəndədir.

2. Ümumi təhsilin məzmunu

2.1. Ümumi təhsilin məzmununa dair ümumi telebələr aşağıdakılardır:

- fərdin, dövlətin, comiyetin dövrə uyğun sosial sifarisinin, maraq və tələbatlarının nəzərə alınması;
- təhsilalanların yaşına, fizioloji-psixoloji xüsusiyyətlərinə uyğun olaraq, onların əqli, fiziki, mənəvi, estetik inkişafının, müstəqil əmək və təhsil həyatına hazırlamasının, comiyetin faydalı və məhsuldar üzvünə çəvrləməsinin təmin olunması;
- təhsilalanların zəruri nəzəri və praktik biliklərə yanaşı, şəxsiyyətin formalaşmasına yönəlmüş heyati bacarıq və deyvərlərə yiyələnməsinin prioritet hesab edilməsi;
- ümumi təhsil pilləsində verilmiş biliklərin müstəqil həyatda təhsilalanlar üçün faydalı olmasının təmin edilməsi;
- istedadın reallaşması və inkişafı üçün etibarlı zəmin yaratması.

2.2. Ümumi təhsilin məzmunu milli və ümumtəhsilərə əsasən eks etdirməklə dönyəvi, nəticəyönümlük, sağirdyönümlük, şəxsiyyətyönümlük, varislik və integrativlik prinsipləri əsasında hazırlanır.

2.3. Ümumi təhsilin məzmununa şagirdlərin ümumi inkişafına xidmət etməyən, tətbiqi və terbiyəvi xarakter daşımayan, milli və ümumtəhsilərə əsasən, aşağıdakı keyfiyyət göstəricilərinə malik olmalıdır:

- ixtisas üzrə dövrün tələbatına uyğun elmi-nəzəri biliklərə;
- uşaqlarla həssas ünsiyyətqurma və iş bacarığına;
- əlaqə-işənvi keyfiyyətlərə, pedaqoji etika və mədəniyyətə;

- əməkdaşlıq, tödqiqtəriliq, özünütəhsil və idarəciliq bacarıqlarına;

- yaradıcılıq və sağlam rəqəbat tələb edən layihelərdə, müsabiqə və innovativ programlarda iştirak qabiliyyətinə;

- ədalətlilik, məsuliyyətlilik, cavabdehlilik keyfiyyətinə;

- işlədiyi məktəbdə və ictimaiyyətdə hörmətə və nüfuzu.

3. Ümumi təhsilin idarə olunması

3.1. Ümumi təhsilin idarə olunması hesabatlılıq, məsuliyyətin bölüsdürüləməsi və inkişafın monitorinqi prinsipləri əsasında həyata keçirilir, müəssisənin fealiyyətinin düzgün və seməralı planlaşdırılması idarəetmənin keyfiyyətini təmin edən başlıca şərtlərdən biri hesab olunur.

3.1.1. **Hesabatlılıq** - müəssisənin fealiyyətində iştirak edən hər bir kollektiv üzvünün qarşılıqlı hesabat vermə yolu ilə tapşırılmış iş sahəsində cavabdehliyini və vəzifə məsuliyyətini təmin edir.

3.1.2. **Məsuliyyətin bölüsdürüləməsi** - idarəetmə prosesində demokratiklik, şəffaflıq və sistemlilik yaratmaqla nəzərdə tutulan tədbirlərin icrasına əmək nəzarət mexanizminin tətbiqinə xidmət göstərir.

3.1.3. **İnkişafın monitorinqi** - həyata keçirilən fealiyyətlərin məqsədə uyğunluğunun aşkar çıxarılması, şagird nailiyyətlərinin və pedaqoji işçilərin pəşəkarlıq seviyyəsinin dinamikasının izlənilməsi yolu ilə perspektivlərin müəyyənləşdirilməsini, həbəl zəruri halarda idarəetmə sistemində müvafiq dəyişikliklərin aparılması təmin edir.

3.2. Ümumi təhsilin idarə olunması dövlət-ictimai xarakter daşıyır.

3. Ümumi təhsil müəssisələrində ali idarəetmə organı ictimai əsaslarla fealiyyət göstərən Pedaqoji Şuradır. Bununla yanaşı, idarəetmədə demokratikliyi və şəffaflığı daha yüksək səviyyədə təmin etmək məqsədilə ümumi təhsil müəssisələrində ictimai əsaslarla özüñüdare orqanları (məktəb surası, qeyyymələr (himayəçilər) surası, metodik sura, valideyn-məktəb assosiasiyyası, valideyn konfeti, usaq parlamenti və s.) yaradıla bilər.

3.4. Ümumi təhsil müəssisəsinə rəhbərliyi qanunvericiliklə müəyyən olmuş qaydada təyin edilmiş direktor həyata keçirir.

4. Ümumi təhsilin maddi-texniki və tədris bazası

4.1. Ümumi təhsil müəssisəsinin maddi-texniki və tədris bazasına təchiz olunmuş tədris laboratoriyaları, emalatxanalar, idman və akt zalları, təhsilalan və təhsilverənlərin keyfiyyət göstəricilərini;

- ümumi təhsil sisteminde təhsilalanların bilik, bacarıq və vərdişlərinin səviyyəsini.

4.2. Ümumi təhsilin məzmunu dərslərinə təsdiq olunmuş tədris təqdimatları, tədris-əyani vəsaitləri, tolim texniki vəsaitləri, dörslik və elmi-bədii ədəbiyyat fondu, tədris-təcrübə sahəsi daxildir.

5. Ümumi təhsilin infrastrukturu

5.1. Ümumi təhsilin infrastrukturuna daxildir: təhlükəsiz təhsil şərait, pedaqoji kadr-larla təminat, təhsil fəaliyyəti üçün zəruri imkanlara malik binalar, yardımçı bina və qurğular, sadə idman, tolim meydancaları və qurğular, müvafiq kadrlarla təmin olunmuş tibb, iaşə obyektləri, kitabxana, rabitə, su, istilik, elektrik sistemləri, internet xidməti.

6. Ümumi təhsil pilləsində təhsilverənlərin keyfiyyət göstəriciləri

6.1. Ümumi təhsil müəssisələrində müvafiq ixtisas üzrə pedaqoji təhsilə malik olanlar, həmçinin müvafiq ixtisas üzrə pedaqoji təhsili olmayan ali təhsilin mütexəssisler müəyyən edilmiş qaydada pedaqoji fealiyyətə meşğul olma bilərlər.

6.2. Zəruri hallarda ucqar yaşayış ərazilərinə ümumi təhsil müəssisələrində ixtisaslı pedaqoji kadr çatışmadığı hallarda məzmun və mahiyyət etibarilə yaxın fənlərin müvafiq ixtisas müəllimi tərəfindən tədrisinə yol verilir.

6.3. Cinayət məsuliyyətinə celb olunmuş təhsilverənlərin pedaqoji fealiyyəti davam etdirmələri, həbəl səhhətinin vəziyyətinə görə, təhsilverənlər təlim-tərbiyə müəssisəsində fealiyyətdən kənarlaşdırılması müvafiq qanunvericilik aktları ilə tənzimlənir.

6.4. Ümumi təhsil sisteminde çalışan təhsilverənlər, əsasən, aşağıdakı keyfiyyət göstəricilərinə malik olmalıdır:

- ixtisas üzrə dövrün tələbatına uyğun elmi-nəzəri biliklər;

- uşaqlarla həssas ünsiyyətqurma və iş bacarığına;

- əlaqə-işənvi keyfiyyətlərə, pedaqoji etika və mədəniyyətə;

- əməkdaşlıq, tödqiqtəriliq, özünütəhsil və idarəciliq bacarıqlarına;

- yaradıcılıq və sağlam rəqəbat tələb edən layihelərdə, müsabiqə və innovativ programlarda iştirak qabiliyyətinə;

- ədalətlilik, məsuliyyətlilik, cavabdehlilik keyfiyyətinə;

- işlədiyi məktəbdə və ictimaiyyətdə hörmətə və nüfuzu.

7. Ümumi təhsil pilləsində təhsilalanların bilik, bacarıq və vərdişlərinin səviyyəsi

7.1. Ümumi təhsil pilləsində təhsilalanların bilik, bacarıq və vərdişlərinin səviyyəsi ümumi təhsilin hər bir səviyyəsi üçün təsdiq olunmuş təhsil programları üzrə qazandıqları təlim nailiyyətlərinin səviyyəsi ilə müəyyən edilir.

8. Şagirdlərdə formalasdırılan dəyər və səriştələr

Dəyərlər və səriştələr	Məktəbəhəzirliq mərhələsində	İbtidai təhsil səviyyəsində	Ümumi orta təhsil səviyyəsində
Vətəndaş təfəkkürü			
Vətəno, dövləto, xalqa məhəbbət və sədaqət.	- Vətəni, yaşıdağı bölgə və milli mənsubiyyəti haqqında məlumatlara malikdir;	- ölkəsinin, yaşıdağı bölgənin özullikləri, xalqının adət-ənənələri, milli xüsusiyyətləri, tanınmış nümayəndələr barədə məlumatlıdır;	- Vətəninin və xalqının tarixi, dövlətçilik ənənələri, iqitasi potensialı, təbii zənginlikləri, mədəni irsi, görkəmlə şəxsiyyətləri, milli-mənəvi dəyərləri, habelə ümumtəhsilərə dəyərlər haqqında məlumatlıdır;
Milli ifixar hissi.	- Azərbaycanın dövlət rəmzlərini təsvirlərdə tanır, Dövlət Himnini oxuya bilir;	- Azərbaycanın dövlət rəmzləri haqqında məlumatlıdır, Dövlət Himnini ifa edir;	- Azərbaycan Respublikasının dövlət rəmzlərinin təsis tarixi haqqında məlumatlıdır, onların mənəvə və mahiyyətini izah edir;
Vətəno olan təhdidlərə qarşı barışmazlıq.	- Azərbaycanın Milli Qəhrəmanları, ölkənin osas təbii sərvətləri, tarixi günlər və milli bayramları barədə məlumatlıdır.	- ana dilinin ifadə imkanları, xalqının qədəmi tarixi və mədəniyyəti, “Vətənpərvərlik” məşhuru haqqında təsəvvürlərə malikdir.	- ana dilinin zənginliyini, xalqının mədəniyyətini, keçmiş və müasir tarixini, təbəbəti, Vətəninin nüaliyyətlərinin və beynəlxalq aləmdə mövqeyini dəyərləndirir;
Ünsiyyət mədəniyyəti			
Nitq fəaliyyəti.	- dialoqlarda iştirak edir, fikirlərini izah edə bilir, təsvirlərə osasında rabitəli danışır;	- dialoji, monoloji və yazılı nitqdən istifadə edə bilir;	- təqdim olunmuş mövzu ətrafında və müəyyən hadisə mənəsibətlə danışmaq, çıxış etmek, rəy və müləhizə yürütmək, fikirlərinin ifadəsində yazılı dildən istifadə etmək bacarığı vardır;
Əməkdaşlıq və birgəfəaliyyət.	- əməkdaşlıq bacarığı, nümayiş etdirir;	- ünsiyyət etiketlərinə, kollektiv fəaliyyətdə iştirak qaydalarına bələddir;	- kollektiv şəraitdə, komanda daxilində fəaliyyət göstərməyi bacarı;
Xarici dil bacarıqları.	- ünsiyyət etiketləri barədə təsəvvürə malikdir.	- xarici dildə inkılcın nitq bacarıqlarına malikdir.	- xarici dildə ünsiyyət qura bilir.
Müstəqillik və demokratiklik			
Azadlıklılık və fərgili düşüncə tərzi.	- dinlədiyi fikrə münasibət bildirməyi bacarı;	- fikirlərini sərbəst səyləyo, şəxsi rəyini ifadə edə bilir;	- səylədiyi fikirləri, rəy və müləhizələrinə osaslandırmağı bacarı;
Təşəbbüskarlıq.	- təqdim olunan əşya, hadisə barədə öz rəyini bildirir;	- məlumat toplamağı və onlardan istifadə etməyi bacarı;	- əlavə öyrənmək üçün məlumat mənbələrinə təyinatına görə seçə və onları tətbiq edə bilir;
Müstəqil öyrənmə və fikir yürütmə.	- sərbəst fəaliyyət bacarığına malikdir;	- fəaliyyətin mərhələlərə təşkili sahəsində bacarıqları vardır;	- həyat fəaliyyətinin planlaşdırılması fizrə bacarıqlarla malikdir;
Hüquqlara hörmət.	- insan hüquqları barədə təsəvvürə malikdir.	- insan hüquqları barədə məlumatlıdır.	- insan hüquq və azadlıqlarının mahiyyətini dərk etdiyin nümayiş etdirir.
Kreativlik			
Analiz-sintez.	- qruplaşdırmaq, müqayisə və seçim etməyi bacarı;	- toplaşdırğı faktları müqayisə və qruplaşdırma bilir;	- toplaşdırğı faktları, müsəhidi etdiyi hadisələri sistemləşdirmək və təhlil etmək, ümumiləşdirmələr aparmaq, nəticə çıxarmad və təkliif bildirmək bacarıqları vərəldərdir;
Məntiqi, tənqid və yaradıcı yanaşma tərzi.	- tərtibatlılıq qabiliyyətinə malikdir.	- öyrəndikləri və müsəhidi etdiyi təkliiflərə osasında müləhizə yürütməyi bacarı.	- təcrübelər qoymağı, faktları araşdırmaq, əldə etdiyi nəticələri müqayisə etməyi, qiyamətləndirməyi və təqdim etməyi bacarı.
Tədqiqatçılıq.			
Riyazi və iqtisadi savadlılıq, IKT savadlılığı			
Riyazi biliyinə həyati problemlərin həlli təminatı.	- hesablama apara və sadə riyazi modellər qura bilir		

Azərbaycan Respublikasında ümumi təhsilin dövlət standartları

➡ Əvvəli səh.8

9. Ümumi təhsilin səviyyələrində tədris edilən məşqələ və fənlər

9.1. Məktəbəhazırlıq mərhələsində:

"Ötrəf aləmlə tanışlıq", "Savad teliminə hazırlıq və nitq inkıṣafı", "Bədii təfəkkürün inkıṣafı", "Məntiqi və riyazi təfəkkürün inkıṣafı", "Təsviri fəaliyyət", "Musiqi", "Fiziki mədəniyyət".

9.2. İbtidai təhsil səviyyəsində:

"Azərbaycan dili (tədris Azərbaycan dilində olan məktəblərdə), rus dili (tədris rus dilində olan məktəblərdə), gürçü dili (tədris gürçü dilində olan məktəblərdə)", "Azərbaycan dili - dövlət dili kimi" (tədris digər dillərdə olan məktəblərdə), "Xarici dil", "Riyaziyyat", "İnformatika", "Hayat bilgisi", "Texnologiya", "Fiziki tərbiyə", "Musiqi", "Təsviri incəsənet".

9.3. Ümumi orta təhsil səviyyəsində:

"Azərbaycan dili (tədris Azərbaycan dilində olan məktəblərdə), rus dili (tədris rus dilində olan məktəblərdə), gürçü dili (tədris gürçü dilində olan məktəblərdə)", "Azərbaycan dili-dövlət dili kimi" (tədris digər dillərdə olan məktəblərdə), "Ədəbiyyat", "Xarici dil", "İkinci xarici dil" (tədris Azərbaycan dilində olan məktəblərdə), "Riyaziyyat", "İnformatika", "Azərbaycan tarixi", "Ümumi tarix", "Təbiet", "Fizika", "Kimya", "Biologiya", "Coğrafiya", "Texnologiya", "Fiziki tərbiyə", "Musiqi", "Təsviri incəsənet".

9.4. Tam orta təhsil səviyyəsində:

9.4.1. Təməyülli siniflərde:

Təməyülli fənləri¹, tədris dili, "Azərbaycan dili - dövlət dili kimi" (tədris digər dillərdə olan məktəblərdə), "Xarici dil", "Riyaziyyat", "İnformatika", "Azərbaycan tarixi", "Fiziki tərbiyə", "Çağırışaqədərki həsrliq".

9.4.2. Qeyri-təməyülli siniflərində:

"Azərbaycan dili (tədris Azərbaycan dilində olan məktəblərdə), rus dili (tədris rus dilində olan məktəblərdə), gürçü dili (tədris gürçü dilində olan məktəblərdə)", "Azərbaycan dili - dövlət dili kimi" (tədris digər dillərdə olan məktəblərdə), "Ədəbiyyat", "Xarici dil", "İkinci xarici dil" (tədris Azərbaycan dilində olan məktəblərdə), "Riyaziyyat", "İnformatika", "Azərbaycan tarixi", "Ümumi tarix", "Fizika", "Kimya", "Biologiya", "Coğrafiya", "Texnologiya", "Fiziki tərbiyə", "Musiqi", "Təsviri incəsənet".

9.5. Azsaylı xalqların kompakt yaşadığı bölgələrdə valideynlərin arzusu və razılığı olduğu halda, həmin azsaylı xalqın dili tədris edilir.

9.6. İstedadlı sağirdlerden komplektləşdirilmiş ümumi təhsil müəssisələrinin (lisey, gimnaziya, fənn məktəbləri və s.) tədris planlarında təhsilalanların seçikləri istiqamət üzrə bilik və bacarıqlarının, potensial imkanlarının, ümumi dünyagörüşünün inkıṣafına yönəlmış xüsusi kurslar (fənlər) nəzərdə tutulur.

9.7. İqtisadi və maliyyə savadlılığı, mənəviyyat, insan hüquq və azadlıqları, həyat fəaliyyətinin tehlükəsizliyi üzrə bilik və bacarıqların mənimsdənilmesi müvafiq fakültativ kurslar vasitəsilə həyata keçirile bilər.

10. Ümumi təhsilin məktəbəhazırlıq mərhələsində, ibtidai, ümumi orta və tam orta təhsil səviyyələrində tədris edilən məşqələ və fənlər üzrə ümumi təlim nəticələri

10.1. Məktəbəhazırlıq mərhələsində:

- verilmiş mövzu ətrafında danişir, özü, ailəsi və Vətəni haqqında kiçik təqdimatlar edir;
- ətrafda baş verən hadisələrə münasibət bildirir, kiçik şəhər metnər qurur;
- hərfləri tanır, kesmə elifbadakı hərflərdən istifadə edərək sözler yaradır;
- əşyalarla 10 dairəsində riyazi əməliyyatlar yerinə yetirir;
- həndəsi fiqurları adlandırmış, müqayisə edir və onlardan aidiyəti üzrə istifadə edir;
- sadə kompozisiyalar qurur, təsvir prosesində rəng çalarlarından istifadə edir;
- ifaçılıq bacarıqları nümayiş etdirir;
- birləşmiş fəaliyyət və ünsiyyət etiketlərinə, gigiyenə qaydalarına riayət edir;

10.2. İbtidai təhsil səviyyəsində:

10.2.1. Tədris dilləri (Azərbaycan, rus, gürçü) üzrə:
- müvafiq qaydalarla əsasında oxuyur;
- oxuduqlarına və dirləndiklərinə münasibət bildirir;
- fikirlərinə şəhər və yazılı ifadə edir;
- kiçik höcmli mətnlər qurur;
- nitq etiketlərinə və dildə qaydalarına əməl edir;
- mənbələrdən istifadə edir.

10.2.2. "Azərbaycan dili - dövlət dili kimi" fənni üzrə:

- mövcud tələblər daxilində oxuyur və yazar;

- oxuduğu, dirləndiyi və müşahidə etdikləri barədə danişir;

10.2.3. "Xarici dil"lər üzrə:

- kiçik höcmli mətnlər oxuyur;
- oxuduğu, dirləndiyi və müşahidə etdiyinin məzmununu izah edir;
- öyrəndiklərinə şəhər və yazılı ifadə edir;
- lügət ehtiyatname və müvafiq nitq etiketlərinə uyğun ünsiyyət qurur.

10.2.4. "Riyaziyyat" fənni üzrə:

- sıfır da daxil olmaqla miniliklər dairəsində natural ədədlər üzrə hesab əməllərini yerinə yetirir;
- təyinatname görə kəmiyyətlərdən (uzunluq, sahə, həcm, kütle, zaman) istifadə edir;

- müstəvi fiqurlar üzrə ölçmə və hesablamalar aparrı;

- məlumatlar toplayır, onların təhlilini aparır, nəticələrini riyazi rəsmi ilə ifadə edir;

- heyati hadisələrlə bağlı ehtimalları bildirir;

- sadə riyazi çalışmalara qurur.

10.2.5. "İnformatika" fənni üzrə:

- kompüterdə sadə əməliyyatları icra edir;
- qrafik redaktorda rəsmlər çekir və onların üzərində dəyişikliklər aparrı;

- mətn redaktorunda sənəd hazırlayırlar;

- algoritmlər qurur və təqdim edir.

10.2.6. "Hayat bilgisi" fənni üzrə:

- Vətən tarixi, dövlət rəmzləri, uşaq hüquqları, diini-əxlaqi mənəvi keyfiyyətlər, insanlara və təbiətə münasibət barədə biliklərə malik olduğunu nümayiş etdirir;

- ətraf aləmdə baş verən hadisələri müşahidə edir və onlara münasibət bildirir;

- müşahidə etdiyi təbiət hadisələrinin fərqli cəhətlərini izah edir;

- məsiətdə, gündəlik fəaliyyətdə və fövqəladə hadisələr zamanı həyat və sağlamlığın mühafizəsi ilə bağlı zəruri təhlükəsizlik qaydalarını izah edir;

- iqtisadi bilik və bacarıqlarını (qənaət, somərəli istifadə və s.) təqdim edir.

10.2.7. "Texnologiya" fənni üzrə:

- materialları toyinatına görə müəyyən edir;
- müvafiq texnologiyalardan istifadə etməklə məlumatlar hazırlayırlar;

- məsiətdə, gündəlik fəaliyyətdə və fövqəladə hadisələr zamana həyat və sağlamlığın mühafizəsi ilə bağlı zəruri təhlükəsizlik qaydalarını izah edir;

- ətraf aləmdə baş verən hadisələri müşahidə edir və onlara münasibət bildirir;

- texnoloji proseslərə bağlı təhlükəsizlik və gigiyanə qaydalarına əməl edir;

- sadə model və layihələr qurur.

10.2.8. "Fiziki tərbiyə" fənni üzrə:

- hərəket komplekslərini nümunələrə və normativlərə uyğun icra edir;

- mütəhərrik və idman oyunlarını fərqləndirir;

- təhlükəsizlik və organizmi möhkəmləndirmək qaydalarını izah edir;

- əməkdaşlıq bacarıqları nümayiş etdirir.

10.2.9. "Musiqi" fənni üzrə:

- ifa qaydalarına əməl edir;

- milli musiqi alətlərini fərqləndirir;

- Azərbaycanın gərkəmlı musiqi xadimlərini və onların məşhur əsərlərini tanıdığını nümayiş etdirir.

10.2.10. "Təsviri incəsənat" fənni üzrə:

- həyati görüntüləri praktik yolla təsvir edir;

- əşya və hadisələrin təsvirində uyğun rəng və rəng çalarlarından istifadə edir;

- kompozisiyalar qurur, tərtibat xarakterli işlər yerinə yetirir;

- Azərbaycanın gərkəmlı incəsənat xadimlərini təməddügi nümayiş etdirir.

10.3. Ümumi orta təhsil səviyyəsində:

10.3.1. Tədris dilləri (Azərbaycan, rus, gürçü) üzrə:

- mətnin üslubuna uyğun oxu texnikası tətbiq edir;
- nitqində dildə qaydalarına əməl edir;
- oxuduğu və dirləndiklərinə münasibətini əsaslanır;

- müxtəlif tipdə və formada mətnlər qurur, yaradıcı yazılar yazar;

- mövzular üzrə təqdimatlar edir;

- mənbələrdən öyrəndiklərinə tətbiq edir.

10.3.2. "Azərbaycan dili - dövlət dili kimi" fənni üzrə:

- oxu və yazı qaydalarına riayət edir;

- oxuduğu, dirləndiyi və müşahidə etdiklərinin məzmununu izah edir;

- süjetli mətnlər qurur;

- tərcümə bacarıqları nümayiş etdirir.

10.3.3. "Ədəbiyyat" fənni üzrə:

- bədii mətnləri hissi-emosional xüsusiyyətlərinə görə ifadəli oxuyur;

- yazılı və şifahi ədəbiyyatın, ədəbi janrların səciyyəvi cəhətlərini izah edir;

- bədii əsərlərin təhlili əsasında müqayisə və ümumişdirmələr aparrı, rəy və müləhizələr iştir.

10.3.4. "Xarici dil"lər üzrə:

- müxtəlif tip və formalı mətnlər üzərində yaradıcı iş aparır;

- bədii mətnlərdəki ideyanı milli-mənəvi, dini-əxlaqi dəyerlərlə əlaqələndirir;

- yazılı nitqində məzmunu uyğun üslub müəyyənləşdirir, fikirlərinin ifadəsi üçün münasibət təsvitləri seçilir;

- öyrəndiklərinə şəhər və yazılı ifadə edir;

- lügət ehtiyatname və müvafiq nitq etiketlərinə uyğun ünsiyyət qurur.

10.3.5. "Xarici dil"lər üzrə:

- müxtəlif mətnləri oxuyur;

- oxuduğu və dirləndiklərinə münasibət bildirir;

- fikirlərin şəhər və yazılı ifadə edir;

- lügət nümunələri hazırlayır, kiçik mətnlər tətbiq edir;

- müstəvi fiqurlar üzrə ölçmə və hesablamalar aparrı;

- müstəvi fiqurlar üzrə ölçmə və hesablamalar aparrı;

- müstəvi fiqurlar üzrə ölçmə və hesablamalar aparrı;

- müstəvi fiqurlar üzrə ölçmə və hesablamalar aparrı;

- müstəvi fiqurlar üzrə ölçmə və hesablamalar aparrı;

- müstəvi fiqurlar üzrə ölçmə və hesablamalar aparrı;

Azərbaycan Respublikasında ümumi təhsilin dövlət standartları

➡ Əvvəli səh.9

10.4.5. “İkinci xarici dil” fənni üzrə:

- oxuduğu və dini dördyi mətnlərin mözmununa münasib bildirir;
- müşahidə etdikləri əsasında şifahi və yazılı mətnlər tərtib edir;
- lügət tərtibetmə bacarıqları nümayiş etdirir;
- öyrəndiyi dildə ünsiyət qurur.

10.4.6. “Riyaziyyat” fənni üzrə:

- riyazi alqoritmələr üzrə hesablamalar aparır, alqoritmələr uyğun cəhətmələr tərtib edir;
- kəmiyyətlər arasında funksional asılılığı müəyənləşdirir və riyazi dillə ifadə edir;
- cəbri əsaslılıqlardan və funksional asılılıqlardan digər fənlərin öyrənilməsində istifadə edir;
- faza təsəvvürlərindən müxtəlif təsvirlərin yaradılmasında istifadə edir;

- ətraf əlamətkən qanunauyğunluqları ehtimal və statistika əsasında izah edir, hadisələrin ehtimalını hesablayır və onların başverməsi haqqında proqnozları sürür;

- ölçmə və hesablama vasitələrindən istifadə edir, nəticələrə əsasən yazılı və şifahi əməliyyatlar aparır;

- mühakimələrini riyazi faktlara əsaslandırır, isbat olunmuş teklifi ehtimal və forz olunanın fərqləndirir.

10.4.7. “İnformatika” fənni üzrə:

- müxtəlif növ informasiyaları ölçür;
- digər fənlərin öyrənilməsində və həyati məsələlərin həllində uyğun program təminatından istifadə edir;
- verilənlər bazasının strukturunu izah edir və təc-rübədə tətbiq edir;
- informasiya sistemlərinin təyinatını nümunələrlə izah edir;
- Internet xidmətlərindən (servislərindən) istifadə edir.

10.4.8. “Azərbaycan tarixi” fənni üzrə:

- Azərbaycan tarixinin şanlı sehiyələri, əlamətdər hadisələri, görkəmli şəxsiyyətləri, habelə müxtəlif dövrlərdə Azərbaycanın məruz qaldığı təcavüzər haqqında zəruri məlumatlara malik olduğunu nümayiş etdirir;
- Azərbaycan tarixinde baş verən tələylükli əsas hadisə və proseslərin mahiyyətini konkret dövrün ictimai-siyasi xüsusiyyətləri kontekstində izah edir və onlara münasibət bildirir;
- tarixi məlumatlar əsasında Azərbaycanın elm, təhsil, ədəbiyyat, incəsənət, hərbi sahəsində tanınmış nümayəndələri, mədəniyyət abidələri haqqında təqdimatlar hazırlayıb təqdim edir.

10.4.9. “Ümumi tarix” fənni üzrə:

- müxtəlif tarixi dövrlərdə baş vermiş hadisələrin oxşar və fərqli cəhətlərinin mahiyyətini izah edir;
- aparıcı dünya dövlətlərindəki tarixi hadisə və prosesləri, müxtəlif sahələr üzrə inkişaf tendensiyalarını Azərbaycan tarixinin eyni dövrləri ilə müqayisə edir və müvafiq dəyerləndirmə aparır;
- tarixi proseslər və hadisələr arasında səbəb-nəticə əlaqələrini izah edir;
- cəmiyyətlərin inkişafında islahat və inqilabların roluna münasibət bildirir.

10.4.10. “Fizika” fənni üzrə:

- fiziki qanun və prinsiplərin tətbiqi sahələrini şərh edir;
- maddələrin və sahələrin xassələrini tətbiq edir;
- təcrübə və fikr eksperimentlərin nəticələrini dair təqdimatlar edir.

10.4.11. “Kimya” fənni üzrə:

- maddələri tərkibinə və quruluşuna görə fərqləndirir;

- kimyəvi reaksiyaların qanunauyğunluqlarını şərh edir;

- kimyəvi eksperimentlər və müşahidələr aparır, nəticələrini izah edir;

- kimyəvi prosesləri modelləşdirir;

- maddələrin tətbiq sahələrini proqnozlaşdırır;

- ekoloji problemlərin həllində kimyanın roluna dair təqdimatlar edir.

10.4.12. “Biologiya” fənni üzrə:

- səviyyələr üzrə canlıların quruluşunu və bioloji proseslərin qanunauyğunluqlarını şərh edir;

- ekoloji problemlərin həlli yollarına və sağlamlığın qorunmasına aid layihələr hazırlayır

- bioloji biliklərinin tətbiqi sahələrinə dair təqdimatlar edir.

10.4.13. “Coğrafiya” fənni üzrə:

- coğrafi hadisə və prosesləri əlaqələndirir;

- fiziki və iqtisadi-coğrafi qanunauyğunluqları şərh edir;

- əlkəsinə aid coğrafi informasiyaların müqayisili təhlilini aparır və proqnozlar verir;

- kartoqrafik təsvir vasitələri tərtib edir;

- iqtisadi göstəricilərə aid təqdimatlar hazırlayır və təqdim edir.

10.4.14. “Fiziki tərbiyə” fənni üzrə:

- hərəki qabiliyyətlərin inkişafı üçün zəruri metodları tətbiq edir;

- hərəkətlərin olverişli icra üsullarını tətbiq edir;

- hərəkətlərin icrasında təhlükəsizlik bacarıqları nümayiş etdirir;

- əməkdaşlıq və birgəfəaliyyət bacarıqları nümayiş etdirir;

- sağlamlığın möhkəmləndirilməsi və fiziki hazırlığın artırılması barədə təqdimatlar edir.

10.4.15. “Çağrısaqədərki hazırlıq” fənni üzrə:

- “Hərbi vezifə və hərbi xidmet haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda, Azərbaycan Respublikası Silahlı Qüvvələrinin nizamnamələrində təsbit edilmişə osas müddələri şərh edir;

- hərbi texnikaları, silah və sursatları fərqləndirir, onlardan istifadə qaydalarını və bunlarla təhlükəsiz davranışın qaydalarını izah edir;

- sira təlimi, taktiki hazırlıq, mülki müdafiə və tibbi yardım üzrə bacarıqlara yiyələndiyini nümayiş etdirir;

- Azərbaycan Respublikasının Silahlı Qüvvələri, Azərbaycan xalqının qohrəmanlıq tarixi haqqında təqdimatlar edir;

- Azərbaycanın hərb tarixi, əmənələri, qonşu dövlətlərin orduları haqqında məlumatlara malik olduğunu nümayiş etdirir.

11. Tam orta təhsil səviyyəsində təhsilin təşkili

11.1. Tam orta təhsil səviyyəsində təhsil aşağıdakı istiqamətlər üzrə təşkil olunur:

11.1.1. Məvcud qanunvericiliyə uyğun olaraq, məyi və maraqları, potensial imkanları nəzəre alınmaqla şagirdlər üçün müxtəlif təməyül istiqamətləri üzrə;

11.1.2. Təməyülləşmə tətbiq olunmayan istiqamət üzrə.

11.2. Bu və ya digər təməyül istiqamətinə daxil olan teməyül fənlərinin və digər fenlərin məzmunu və rəsulik principle əsasında icbari ümumi orta təhsil səviyyəsi üzrə müvafiq fənn kurikulumlarında təsbit olunmuş ümumi təlim nəticələri mövcud tələbata uyğun inkişaf etdirilməklə müəyyənləşdirilir və mahiyyət etibarla şagirdlərin ali təhsil pilləsində təhsil almaq imkanlarının reallaşmasına yönəldilir.

11.3. Hər bir təməyül fənninin məzmunu şagirdlərin həmin fənn üzrə bilik səviyyəsinin, dünyagörüşü-

nün genişlənməsinə, kommunikativ, idrak, sosial və digər həyati bacarıqların təkmilləşdirilməsinə xidmət edir.

13.3.1. şagirdlərin təhsilə münasibətləri, mövcud təlim göstəriciləri, müəllimlərin hazırlıq səviyyəsi, təhsil standartları və kurikulumların məqsədə uyğunluğunu, tədris resursları ilə təminat, idarəetmənin səməralılığı barədə məlumatların toplanıb təhlil edilərək dəyişdirilməsi;

13.3.2. şagird və müəllimlərin fəaliyyətinin, təhsil programlarının icra vəziyyətinin müşahidə olunmasıdan və nailiyyətlərin qiymətləndirilməsinə əks etdirən sonərlərin təhlilindən əldə edilmiş nəticələrə görə müvafiq qərarların qəbul olunması.

13.3.3. Məktəbdaxili qiyəmtələndirmə 3 istiqamət üzrə aparılır:

13.3.1. **Sagird irəliləyişlərinin monitoringi** formativ və summativ qiyəmtələndirmə formalarında aparılır. Formativ qiyəmtələndirmə müəllimin davamlı müşahidələrinə əsaslanır və irəliləyişlərin səviyyəsi izlənilməklə qeydiyyata alınır, zəruri tədbirlər müəyyənləşdirilir.

Summativ qiyəmtələndirmə kiçik (bəhs və bölmələr üzrə) və böyük (yarımilliklər üzrə) summativlər formasında tətbiq olunur. Kiçik summativ qiyəmtələndirmə müəllim, böyük summativ qiyəmtələndirmə məktəb rəhbərliyi tərəfindən heyata keçirilir.

13.3.2. **Kurikulum üzrə qiyəmtələndirmə** şagirdlərin təlim nəticələrinin müvafiq standartlara uyğunluğununu müəyyən etmək məqsədi ilə aparılır.

13.3.3. **Təhsil səviyyələri (ümumi orta və tam orta)** üzrə yekan qiyəmtələndirmə mərkəzləşmiş qaydada aparılan buraxılış imtahanları formasında keçirilir və məzunlara müvafiq təhsil sənədinin verilməsi ilə başa çatır.

13.3.4. **Milli qiyəmtələndirmə** toplanmış məlumatlar əsasında keyfiyyət dəyişikliklərini dəyişəndirmək məqsədi ilə, bir qayda olaraq, 4-5 ilden bir təşkil olunur.

13.3.5. **Beynəlxalq qiyəmtələndirmə** şagirdlərin təlim göstəriciləri əsasında ümumi təhsilin mövcud vəziyyəti barədə təsəvvür əldə etmək, problemləri aşkarla çıxarıb həlli yollarını müəyyənləşdirmək, digər ölkələrlə müqayisələr aparıb inkişaf perspektivlərinin proqnozlaşdırmaq üçün, bir qayda olaraq, 3 ilden bir keçirilir.

Təhsil Nazirliyi Layihə sənədini ictmai müzakirəyə çıxarır

Təhsil Nazirliyi “Azərbaycan Respublikasında ümumi təhsilin dövlət standartları” sənədinin təkmiləşdirilmiş layihə variantı ictmai müzakirəyə təqdim edir.

Layihə sənədi ilə bağlı rəy və təklifləri 2 ay müddətində office@edu.gov.az elektron poçt ünvanına göndərmək olar. Qeyd edək ki, “Azərbaycan Respublikasında ümumi təhsilin dövlət standartları” sənədinin ilkin layihə variantı 2016-ci ilin noyabrında nazirliyin internet sehifəsində yerləşdirilməkədə ictmai müzakirəyə təqdim edilib. Ötən müddət ərzində layihə sənədi pedagoji kollektivlərə, ekspert qruplarından, təhsil sahəsində ixtisaslaşan qeyri-hökumət təşkilatlarında müzakirə olunub, müxtəlif rəy və təkliflər bildirilib. Eyni zamanda, 2018-ci ilin iyulunda təsdiq edilmiş “Azərbaycan Respublikasının ömürböyüklü təhsil üzrə Milli Kvalifikasiyalar Çərçivəsi”ndə və 2019-cu ilin martında qəbul edilmiş “Ümumi təhsil haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda təsbit olunmuş müddələr nəzəre alınmaqla sənəd yenidən işlənilərək təkmilləşdirilib.

13. Ümumi təhsil sisteminde şagird nailiyyətlərinin qiymətləndirilməsi və monitorinqi

13.1. Şagird nailiyyətlərinin qiymətləndirilməsi təhsil fealiyyətinin zəruri tərkib hissəsi olaraq ardıcıl və sistemli xarakter daşıyır, təhsilin keyfiyyətinin idarəolunmasına xidmət edir.

13.2. Şagird nailiyyətlərinin qiymətləndirilməsi şəffaflıq, etibarlılıq, obyektivlik, qarşılıqlı əməkdaşlıq prinsiplərinə əsaslanmaqla təhsilin inkişafına yönəldilir.

13.3. Şagird nailiyyətlərinin qiymətləndirilməsi aşağıdakı fealiyyətləri əhatə edir:



istirak edib.

Qeyd edək ki, “Təhsil avtobusu - Nəsimi” yay məktəbi Təhsil Nazirliyinin təşkilatçılığı, Heydər Əliyev Fonduñun “Regional İnkışaf” İctimai Birliyi və “Kapital Bank”ın nümayəndələri, Cəcən Mərcanlı kənd tam orta məktəbinin direktoru təşkilatçıdır.

Bildirilər ki, “Təhsil avtobusu - Nəsimi” yay məktəbinin məqsədi şagirdlərin şəxsi inkişafına stimul vermək, həyata fərqli baxış və dünyagörüşünün formalşamasına təsir etmək, onların dərəcə maraqlarının artırmasına şərait yaratmaq və məktəblilərə Nəsimi yaradıcılığını tanıtmaqdır.

Yay məktəbinin sonuncu günündə Şamaxı rayonunun Mirzəqanlı, Qazaxlar və Qazax rayonunun Qazaxbəyli, Aşağı Əskipara, Aşağı Salalı, Yuxarı Salalı, Daş Salalı, Çaylı və

"Dövlət Programı universitetlərimiz qarşısında geniş imkanlar açır"

Tural Qasimov: "Gələcəkdə dünyada gedən elm savaşında gənc alımlərimizin də payı olacaqdır"

Oruc MUSTAFAYEV

Ölkəmizdə istedadlı gənclərə göstərilən dövlət dəstəyi, təhsil sahəsində həyata keçirilən davamlı islahatlar ali təhsil sisteminin rəqabət qabiliyyətinin gücləndirilməsində mühüm faktorlardan olan yeni, innovativ düşüncəli elmi-tədqiqatçıların yetişməsini şərtləndirir. Dünyanın nüfuzlu universitetlərində seçilmiş prioritet ixtisaslar üzrə yüksək bilik və təcrübə qazanan məzunlarımız artıq cəmiyyət həyatının bütün sahələrində ölkəmizin inkişafı naməne öz töhfələrinə verməkdədir. Onlardan biri də hazırda Azərbaycan Dövlət Aqrar Universitetinin (ADAU) elm şöbəsinin müdürü vəzifəsində çalışan Tural Qasimovdur.

Azərbaycan brioflorası üçün yeni elmi nailiyyət

- Təhsilimi və tədqiqat işini Almanyanın Freie Universiteti nəzdində olan Berlin Botanika Bağı və Botanika Muzeyində (BBBM) davam etdirmişəm. Həmin universitetin alimi doktor Parolly ilə 2015-ci ilin aprelində Azərbaycanın müxtəlif bölgələrində, tədqiqat obyekti olan briofitləri (mamurları) müasir səviyyədə tədqiq etmişəm. Təhsil aldığım mündət ərzində Freie Universitetinə təqdim etdiyim PhD layihəm təsdiqlənmiş, 1 iyun 2016-ci il tarixində adıçkilən universitetdən təhsilimi və tədqiqat işimi müvəffeqiyətlə bitirmeyim haqqda sertifikat almışam.

20 elmi əsərin müəllifiyəm. 2016-2017-ci illərdə 4 müxtəlif beynəlxalq konfranslarda iştirak edərək məruzələr etmişəm, 2 elmi əsərim isə Beynəlxalq Simpozium materiallara (Symposium on EuroAsian Biodiversity, 23-27 may 2016, Antalya, Türkiye) və Symposium on EuroAsian Biodiversity, 05 - 08 iyul 2017, Minsk, Belarus) daxil edilib. Doktor Parolly və professor Kürschner ilə birlikdə müəllifi olduğum məqaləm "Thomson Reuters" in Web of Science bazasının ISSN seriyalarına aid nüfuzlu "Herzogia" (IF-0.825) və "Crypogamie" (IF-1.25) jurnallarında çap edilib. Bu elmi

uğurlar nəinki Azərbaycan brioflorası, eləcə də Qafqaz brioflorası üçün yeni elmi nailiyyətlərdər.

Elmə marağım usaqlıqdan yaranıb

- Orta məktəbdə biologiya, kimya, fizika və ədəbiyyat fənlərinə marağım çox böyük olub. Elmə marağım usaqlıqdan, amma tədqiqatçılığı maraq isə tədqiqatın ne olduğunu tam dərk etdikdən sonra, yəni BDU-da magistraturada təhsil aldığım zaman yaranıb. Bu həvəsi mənədə oyadın müəllimim, dünya şöhrəti biofizik alim, bir çox nüfuzlu universitetlərin professoru Ralfid Həsenov olub. Müasir təfakkürə malik bir alim olan Ralfid müəllimdə həm insanlıq, həm də əsl elmi görmüsəm. Doktorluq dissertasiyamın müdafiəsində də iştirak edərək, xoş sözlər söylədi.

Müəllim də bir günəşdir

Şagirdlərimizin elmi tədqiqata həvəsini artırmaq məqsədilə gənc alim və mütəxəssislərin mütəmadi şəkildə orta məktəblərlə görüşü keçirilmə və bu görüşlərdə şagirdlərə təqdim olunan təlim və seminarlar onların elmə marağına şərait yaradacaq.

İlk növbədə, orta məktəblərdə işini sevən və müəllimlik peşəsinə dərindən bilən müəllimlər olmalı-

dr. Belə bir misal deyim. Bioloji sistemin əsası günəşdir. Günəş çıxmasa, bitkilər işgi almasa enerji yaranma bilməz. Yaranan enerji ardıcıl şəkildə bir canlıdan digərinə ötürülür. Müəllim də bir günəşdir. O günə daim öz işgi ilə şagirdlərinə enerji yaratmalıdır ki, bu enerji ətrafa və digər canlılar aləminin üzvlərinə ötürülsün.

Mamirdə fəlsəfə axtarışı

Hazırda ADAU-nun elm şöbəsinin müdürü vəzifəsində çalışıram. İdarəetmə işlərinin çoxluğundan tədqiqat vaxt ayırmaga zaman olmur. Amma tədqiqat sahəm botanikadır. Tədqiqat obyekti isə briofitlərdir, yeni mamurlar. M. Arazın sözləri ilə desək,

Vətan mənə oğul desə nə dərədim,
Mamur olub qayasında bitərdim.

Hələ məktəb yaşılarında ezbər-

me axımmı yüksəltməlidir. Belə ki, "2007-2015-ci illərdə Azərbaycan gənclərinin xarici ölkələrdə təhsili üzrə Dövlət Programı" çərçivəsində 3500-dən çox gənc dünyanın 32 ölkəsinin 350-dən çox ən nüfuzlu ali təhsil müəssisəsində təhsil almış və veteranımıza qayıdaq, ölkənin ali təhsil məktəblərində tədrisin təşkilində və inkişafı prosesində mühüm rol oynayırlar və öz töhfələrini verirlər.

Hesab edirəm ki, Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev tərəfindən təsdiq edilmiş "2019-2023-cü illər üçün Azərbaycan Respublikasında ali təhsil sisteminin beynəlxalq rəqabətliyinin artırılması üzrə Dövlət Programı" universitetlərimiz qarşısında geniş imkanlar açır.

Bu Program çərçivəsində görülen işlər Azərbaycanın digər ali təhsil müəssisələri ilə yanaşı, Aqrar Universitetində də ölkənin inki-

Şagirdlərimizin elmi tədqiqata həvəsini artırmaq məqsədilə gənc alim və mütəxəssislərin mütəmadi şəkildə orta məktəblərlə görüşü keçirilməli və bu görüşlərdə şagirdlərə təqdim olunan təlim və seminarlar onların elmə marağına şərait yaradacaq.

lədiyim bu şeirdəki mamur kolməsindəki fəlsəfəni axtaracağımı həradan bileydim? Doktorluq dissertasiyamın mövzusu mamurlarla bağlıdır.

Dövlətin dəstəyi gənclərin elmə axımını yüksəltməlidir

Son illərdə ölkə rəhbərliyi tərəfindən istedadlı şagirdlərin aşkar olunması və onların bilik, istedadlarının stimulasiyası istiqamətində atılan məqsədönlü addımlar, ali təhsil sistemimizin gücləndirilməsi, elmi bazalara çıxış imkanlarının yaradılması, gənclərin xaricdə təhsilinin maliyyələşdirilməsi sahəsində imzalanmış sənədlər gənclərin tədqiqatlara marağını və el-

şaf prioritetlərinə uyğun yüksəkixtəsləş kadrların müasir standartlar səviyyəsində hazırlanmasına, ölkənin əmək bazarının tələbatı əsasında müəyyən olunmuş peşə və ixtisaslar üzrə yüksəkixtəsləş kadr potensialının formalşdırılmasına, doktorantura səviyyəsi üzrə təhsil almış şəxslərin əldə etdikləri beynəlxalq təcrübənin elmi-pedaqoji sahədə tətbiqinə, həmin məzunların işlə temimatına nail olunacaq. Həmçinin, ayrı-ayrı ölkələrdən olan alimlərlə birgə tədqiqatlar aparılması, beynəlxalq səviyyədə əlaqələrin genişləndirilməsi elmdə müsbət nəticələrə gətirib çıxaracaq.

Düşünürəm ki, bu mənədə cari ilin aprelində ADAU ilə Türkiyənin Ege Universiteti arasında



TANITIM

Tural Paşa oğlu Qasimov 1987-ci ildə Sumqayıt şəhərində anadan olub. 2005-ci ildə Gəncə şəhəri 25 nömrəli orta məktəbi fərqlənmə attestati ilə bitirib. Orta məktəbdə ədəbiyyat böyük marağı olub, şeirlər yazıb. "Şəhidlər müqəddəsdir" mövzusunda inşa müsabiqəsində birinci yeri tutub. "İlin ən yaxşı şagirdi" adına layiq görüllər. Kimya olimpiadasının şəhər turunda birinci olub.

2005-ci ildə ali məktəblərə keçirilən qəbul imtahanda iştirak edərək Bakı Dövlət Universitetinin (BDU) biologiya fakültəsinin tələbəsi adını qazanıb. 2009-cu ildə universiteti fərqlənmə diplomu ilə bitirərək elə həmin il BDU-nun "Biofizika və molekulyar biologiya" kafedrasının magistraturasına qəbul olub. 2011-ci ildə magistratura təhsilini fərqlənmə diplomu ilə başa vuraraq Botanika İnstitutunun doktoranturasına daxil olub. Doktorantura təhsilini bitirdikdən sonra 2015-2018-ci illərdə Botanika İnstitutunda kiçik elmi işçi, elmi işçi vəzifələrində çalışıb. 2018-ci ilin 26 noyabr tarixində əvvəlcə ADAU-nun elm şöbəsində elmi işçi, 4 mart tarixində isə müdir vəzifəsində çalışır. 2014-2015-ci tədris ilində "2007-2015-ci illərdə Azərbaycan gənclərinin xarici ölkələrdə təhsili üzrə Dövlət Programı" çərçivəsində Almanyanın Freie Universitetində Phd/doktorantura təhsili alıb.

T.Qasimov xaricdə təhsilini başa vurub, ali məktəblərində elmi-tədqiqatlar sahəsində çalışıb gənc alımlımlızdəndir. Həm elmi tədqiqatlar aparır, həm də ADAU-da müəllimlik edir.

bakalavr səviyyəsində imzalanın ikili diplom programı göləcəkdə tələbələrinin magistratura və doktorantura təhsilində Avropanın ən qabaqcıl üniversitələrində oxumaq üçün bir üstünlük yaradaraq, göləcəkdə dünyada gedən elm savaşında gənc alımlımlımlı də payı olacaqdır.

Fransada elmi dərəcə və adaların verilməsi təcrübəsi

Bu sahədə mərkəzləşdirilmiş tənzimləmə mexanizmi mövcuddur

dorəcisi, "dosent" (maître de conférence - MCF) və "professor" (professeur des universités) elmi adları (vəzifələr) və Almaniyada olduğu kimi, "habilitat" (habilitation) kvalifikasiyası mövcuddur.

"Doktor (PhD)" elmi dərəcəsi universitetlərdə doktorantura təhsili əsasında və elmi rəhbərlerin nəzarəti altında dissertasiyaların yazılaraq müdafiə edilərək ilə əldə edilir. Universitetlərə Milli Şura müdafiə edilmiş dissertasiyaları attestasiya edir, dissertasiya məqbul hesab edilmədiyə təqdirdə onun sahibi aldığı elmi dərəcəni itmir, sadəcə universitetlərdə vəzifə tutmaq üçün müsabiqələrə buraxılır.

Fransada "doktor (PhD)" elmi

Universitetlərde daimi vəzifələr hesab edilən "dosent" və "professor" (professeur des universités) elmi adları (vəzifələr) və Almaniyada olduğu kimi, "habilitat" (habilitation) kvalifikasiyası mövcuddur.

Fransada universitetlərdən "dosent" (maître de conférence - MCF) elmi vəzifəsini tutmaq üçün "doktor (PhD)" dərəcəsinə almış və bir neçə il (əsasən 3 il) post-doktorantura fəaliyyəti göstərmiş şəxslər müraciət edirlər. Onlar bunun üçün ilk növbədə CNU-dan "dosent" (maître de conférence - MCF)" kvalifikasiyasını qazanır və dosent-

lər üçün müvafiq kvalifikasiya sahibi olanların milli siyahısına əlavə edilir. Bu kvalifikasiya onlara elmi-pedaqoji fəaliyyətlərinə nəticələri əsasında verilir. Kvalifikasiya əldə edildikdən sonra vakant vəzifələrini tutmaq üçün universitetlərə müraciət etmək hüququ əldə edilir. Universitetlər də seki komitələri vasitəsilə bu vəzifələrə rəqabətli şərtlərlə seki keçirirlər. Hər hansı bir universitetdə bu vəzifəyə seçilənlər daimi əsərlərlə seçilir və dövlət qulluğu statusu alırlar.

Universitetlərdə "professor" (professeur des universités) vəzifəsini tutmaq üçün dosent elmi vəzifədir və dövlət qulluğu statusu sayılır.



Elşən BAĞIRZADƏ,
iqtisad üzrə fəlsəfə doktoru

Fransa elmi dərəcə və adaların verilməsi sahəsində bir sıra cohdular ilə özünəməxsus xarakter daşıyan təcrübəyə malikdir. Əsas cohd elmi dərəcə və elmi adaların verilməsində mərkəzləşdirilmiş tənzimləmə mexanizminin mövcud olmasıdır. Belə ki, Fransada Universitetlərə Milli Şura (CNU) elmi dərəcə və elmi adaların verilməsindən çox böyük səlahiyyətlər malikdir. Şura, elmi və elmi-peda-

İngilis dilini öyrənənlər üçün dərs nümunələri



LearnEnglish

Charities and charity shops

By Engeli Haupt

Activity 1

Before you read, decide which word (1–4) goes with which meaning (a–d).

- | | | | |
|-----------|------------|----------|--------------|
| 1. donate | 2. sponsor | 3. steam | 4. volunteer |
|-----------|------------|----------|--------------|

- a. give money or things to help a charity organisation
- b. give money to support someone, an organisation or an event
- c. heat water so that it becomes gas
- d. someone who works to help people without getting paid

The RSPCA (a group that protects animals), Oxfam, Cancer Research UK and The Salvation Army are some of the most well-known charity organisations in the UK, but there are many more. People living in London give £2 billion a year to charity. Most people in the UK give money once a month, in cash. The most popular charities work with children and animals, improve education and do research for new medicines.

Charity shops are run by a paid manager and volunteers. People can donate mostly second-hand clothes, toys, books and other things that they no longer use. The volunteers then wash or steam the things to make sure they are clean before being sold. The money that is made from these sales then goes to a parent charity company. Many people believe that you can find very rare and expensive items in charity shops; you just have to know where to look!

Sports events are also organised to help charities. You can take part in a charity race and get people to sponsor you. This usually means asking your friends and family to give money to the charity that you are supporting. You are sponsored for every kilometre that you complete, but the money will be used to help others, of course!

Activity 2

Decide if each sentence is true, false or not given.

1. Charities that help animals are the most popular.
2. You cannot donate new things to a charity shop.
3. You can sometimes find valuable things in charity shops.
4. You have to pay for every kilometre you complete in a charity race.
5. The money you get in a charity race will go to a charity organisation.

Activity 3

Complete the sentences with one word from Activity 1.

1. Soap and water doesn't always clean everything properly. Sometimes you need to things before you can sell them.
2. Not all charity shop workers are paid; these shops need to work in them too.
3. People in London £2 billion to charity every year.
4. Charity races give people the opportunity to their friends and their friends' charities.



Charity shop

Activity 4

We form the passive voice with **be + past participle**.

Example: *Charity shops are run by a paid manager and volunteers.*

Underline all the examples of the passive voice in the text.

Activity 5

Write the correct form of the passive voice in each space. Use the present simple form of the verb **to be**.

1. £6 billion (give) to charity in the UK every year.
2. New medicine (develop) with the money that charities make.
3. Used toys (steam) before they (sell).
4. People who take part in charity races (sponsor) by their friends and family.
5. Some charity races (hold) abroad.

Activity 6

1. Do you give money to charity?
2. What are the most popular charities in your country?
3. Would you like to take part in a charity race?

Activity 1
1. is given; 2. is developed; 3. are steamed, are sold; 4. are sponsored; 5. are held

Activity 2
being sold; is made; are organised; be paid; be used

Activity 3
1. steam; 2. volunteers; 3. donate; 4. sponsor

Activity 4
1. Not given (N); 2. False (F); 3. True (T); 4. F; 5. T

Activity 5
1. a; 2. b; 3. c; 4. d

ANSWERS



Uşaqlara öyrənməyi sevməyi öyrədənlər

Zəhra MİRZƏYEVƏ,
Laçın rayonu Ə.İsaxanov adına
Quşçu kənd tam orta məktəbinin
Azərbaycan dili və adəbiyyat müəllimi

"Dərs deməyi sevən müəllimlər uşaqlara öyrənməyi sevməyi öyrədir". Məşhur ingilis pedagoq Robert John Meehanın bu fikri çox iibrətəmdir. Çünkü həyadlıktı bütün uğurların, xosbəxtliklərin əsasında (nüvəsində) sevgi dayanır, özü de böyük sevgi!

Dahi Nizami "Kim nə qədər ve necə sevirse, onun insan kimi qiyməti da o qəderdir və elədir", - deyir. Robert John Meehanın "Dərs deməyi sevən müəllim", - deyir, yəni öz peşəsinə, sənətinə sevən müəllim. Şagirdlərə öyrənməyi sevməyi öyrətmək üçün müəllim özü da öyrənməyi sevməlidir. Biz elmin və texnikanın xarçgalar və fəlakətlər yaratdığı bir dövrə yaşayırıq. Telefon, internet şəbəkəsi məlumat, informasiya mənbəyi olmaqla yanşı, həm də uşaqları yemiyətlər üçün təhlükə mənbəyinə çevrilir.

Müasir dövr bəz Müəllimlərdən daha çox əzmlilik, çalışqanlıq, yeniliklərlə ayaqlaşması və onları öz fealiyyətimizdə tətbiq etməyi tələb edir. Kurikulum yeni təhsil programı olmaqla dünya təhsilinin qabaqcıl təcrübəsinə öyrənmək, müvəqqəti cəhətləri tətbiq etmək, ümumi təhsilin keyfiyyətini yüksəltmək, bazar iqtisadiyyatının tələblərinə cavab verməklə ölkəmizdə şəxsiyyət-yönlü və nəticəyönümlü təhsilin gerçəkləşməsinə nail olmaq vəzifəsini irali sürür. Şübhəsiz ki, bu sahədə əsas yüksək pedagoqii ictimaliyətin, müəllimlərin üzərinə düşür.

Fəal təlimdə istifadə olunan təlim üsulları qarşımızda duran sərfli vəzifələrin yerinə yetirilməsinə şərait yaradır. Öz təcrübədə müyyəyenləşdirilmiş ki, bezi sadə əsullar belə yüksək nəticələr almışdır, şagirdlərə öyrənməyi maraq-həvəs yaratmağı gözlə təsir edir. Fikrimi bir neçə nümunə ilə aydınlaşdırmaq isteyirəm.

Sinf müraciət edib hər qrupa öz nümayəndəsinə ləvhənin qarşısına göndərməyi təşvişirəm. Sənəd qrup üzvləri digər qrup nümayəndələrinin özü suallarını ünvanlayırlar. Cavablar ləvhədə "+" və

"-" işarələri ilə qiymətləndirilir. Sonda qalib şagird sinif tərefindən alqışlanır. Bu üslub kiçik yaşlı məktəblilər (5, 6, 7-ci siniflər) arasında daha effektli nəticələr verir. Şagirdləri daha məntiqi, nisbetən çətin suallar axarışına, qalib gəlmək üçün isə daha çox çalışış geniş informasiyaya malik olmağa sövq edir.

Dersliklərdə verilmiş məşhur şəxsiyyətlər haqqında təqdimatlar hazırlanıb və şagirdləri, hətta on zəif oxuyanları belə fəallaşdırır. Diqqətlə olmaq lazımdır ki, şagirdlər müzakirədə öz fikirlərini, iradlarını bildirirsənler. Təqdimatlar bir-birini təkrarlaşdırır. Belə olanda məktəblilər daha çox mənbələrə müraciət edir, colbedici bir təqdimat hazırlamağa çalışırlar. Ən yaxşı təqdimatlar hökmən qiymətləndirilməlidir. Adıco el çalıb qalibi alqışlamaqla, gözel sözlər söyleməklə və s.

Şagirdlərin öyrənərkən çətinlik çəkdikləri bölmələrin, bəhslərin tekrarı zamanı qruplara suallar tərtib etməyi tapşırırıam. Bu, yuxarı siniflərdə də gözlə effekt verir. Belə ki, şagirdlər həm sual tərtib etmək, həm də onların qruplarına verilecek sualları cavablandırmaq üçün bölməni yenidən nəzərdən keçirir, tekrar öyrənirler.

Heç şübhəsiz ki, hər bir müəllimin öz təlim metodu, yanaşma üsulu var. L.Tolstoy bu fikri çox gözel ifadə edib. "Ən yaxşı metodika senin malik olduğundur".

Müəllim çalışmışdır ki, öyrənmə zamanı şagird tekcə yeni biliklərlə yaddasını zenginləşdirəcəkdir. Bu yeni bilikləri özü müştəqil şəkildə olda etsin. Belə olduqda uşaqlarda öyrənməyə həvəs və maraq artır. Bu zaman müəllim şagirdlərlə əməkdaşlıq edir: problemlərə vəziyyət yaradır, tədqiqatın aparılmasında şagirdlərə istiqamət verir, biliklərin mənimmənmiş yollarını öyrədir. Demək, müəllim vəzifəsi - öyrənməyi öyrətməkdir. Mənəm fikrimə, bu, günümüñün on mühüm problemlərindən biri, təhsilimiz qarşısında duran ən çətin məsələlərdəndir. Həlli çox vacib məsələlərdən! Ümummilli liderimiz Heydər Əliyev "Təhsil mələtin gələcəyidir!" - deməsidir. Təhsilimizi müasir dövrün tələblərinə uyğun inkişaf üçün cəmiyyətin təhsilində maraqlı olan bütün təbəqələrinin nümayəndələrinin birgə fealiyyəti zəruridir. Ancaq bu sahədə

müəllim çalışmışdır ki, öyrənmə zamanı şagird tekcə yeni biliklərlə yaddasını zenginləşdirəcəkdir. Onların uğurlarını adıçə sözlə belə alqışlanması, öz təsəssürat yaradır. Şagirdlər qayğı ilə yanasıb öz işində məsuliyyəti olan müəllim öz iradəsi sayında bütün çətinlikləri aradan qaldıra bilərlər. Həqiqətən də, yaxşı deyiblər ki, həyatda səcədən layiq ol böyük qüvvə iradədir.

Hansı fənni tədris etməsindən asılı olmayaraq, müəllim işi yalnız dörs keçməklə məhdudlaşdır. Tərbiyədici məktəb mühiti şagirdləri daha çox öyrədir. Onlarda öyrənməyə maraq və həvəsi artırır. Bu mühitin əsas siması isə, şübhəsiz ki, müəllimdir. Öyrənməyi və öyrətməyi sevən müəllim!..

müəllimin əsas aparıcı sima olması danılmazdır. Ona görə ki, öyrənəni - şagirdi ən yaxşı tanımıdır.

Şübhəsiz ki, hər bir şagirdin, hətta on zəif oxuyan şagirdin belə özünəməxsus müsbət xüsusiyyətləri, dəyərləri vardır. Bu dəyərləri üzə çıxarırlar onlardan bir motivasiya kimi istifadə etməklə şagirdə öyrənməyə maraq yaratmaq olar. Əgər müəllim her bir şagirdini güclü və zəif cəhətlərini bilirsə, ona öz bacarığını göstərmək üçün imkan yaradır, onu həvəsləndirir. Müəllim sinifdeki müxtəlifliyi dəyərləndirir, hər bir şagirdin ehtiyac və maraqlarına həssas yanaşmalıdır. Onun uşaqlara xeyirxah münasibəti, onlara inandığını göstərməsi uğursuzluq qorxusunu, inamsızlıq hissini aradan götürür, şagirdlərin idrak fəallığını artırır, gözəl nəticələrə imkan yaradır.

Əlbette, telime təsir edən amillər çoxdur. Şagirdlərdə müxtəlif inkişaf xüsusiyyətləri, bədəndənən fizioloji dəyişikliklər, öz yoldaşları ilə əməkdaşlığı, birgə öyrənməyə həvəsin yaranması və s. Pedagoqii ədebiyyatda qeyd edildiyi kimi, ilkin yetkinlik dövründə baş fiziiki və şəxsi inkişaf insan həyatında en böyük inkişafdır. Bu, həm vaxt və həm də sərət baxımdan böyük dəyişikliklərə səbəb olur. Öz təbiətləri etibarla ilə bu dövrə uşaqlarda öyrənməyi istəyi çox olur və onlara qədər də macərapərəst olurlar. Lakin bu uşaqlar müstəqəllik və sərbəstlik istəyir, böyükərlər ənsiyət qurmaqdən xoşlanırlar. Tez də təsir altına düşürülər. Bugünkü yeniyetmələrin bir hissəsinin özüni cəmiyyətdən ayrı hissə etməsi də mühüm problemlərdəndir. Dünya və özü haqqında məsələlərə olan maraqlarını nezər alıb yeniyetmələk yaşındakı şagirdlərlə ənsiyət, yaxınlıq yaratmaq vacibdir. Belə uşaqlar etrafındakılar tərefindən qəbul olunmağı, daim diqqət mərkəzində olmağı arzulayırlar. Onların ehvali - ruhiyyəsi tez-tez dəyişir, böyükərlərin ona başa düşmədiyi düşünülür. Öz sehvlerini anşıqla qəbul etmirlər, ancəq başşəhərlərin nöqsanlarını görə bilirlər. Təqəd qarşı çox həssas olurlar. Ona görə müəllim belə yaşıda olan uşaqlara dəha çox sevgi və qayğı ilə yanaşmalıdır. Ancaq bu yolla elmə, təhsilsə maraq yaratmaq, şagirdin inamını qazanmaq olar. Belə, şagird müəllimin onun qayğısına qaldığına hiss etməlidir.

Hər bir məktəblinin fərdi xüsusiyyətlərə malik olduğunu da unutmaq olmaz. Yaxşı müəllim şagirdlərlə əməkdaşlıq etməyi bacarmalıdır. Öz fikir və düşüncələrini ifadə edə bilmək üçün, özünü yaxşı menada göstərmək üçün ona müvafiq şərait yaratmalıdır.

Valideynlərlə əlaqə, uğurlu qiymətləndirmə sistemini qurulması da öyrənməyə həvəsinə artırır. Şagirdlərdən her birinin ferqli öyrənmə terzərələrə olmaq səbhəsizdir. Öyrənme imkanı məhdud olan uşaqlara qarşı həssas münasibət işsə xüsusi vacibdir. Onların uğurlarını adıçə sözlə belə alqışlanması, öz təsəssürat yaradır. Şagirdlər qayğı ilə yanasıb öz işində məsuliyyəti olan müəllim öz iradəsi sayında bütün çətinlikləri aradan qaldıra bilərlər. Həqiqətən də, yaxşı deyiblər ki, həyatda səcədən layiq ol böyük qüvvə iradədir.

Hansı fənni tədris etməsindən asılı olmayaraq, müəllim işi yalnız dörs keçməklə məhdudlaşdır. Tərbiyədici məktəb mühiti şagirdləri daha çox öyrədir. Onlarda öyrənməyə maraq və həvəsi artırır. Bu mühitin əsas siması isə, şübhəsiz ki, müəllimdir. Öyrənməyi və öyrətməyi sevən müəllim!..

"AZƏRBAYCAN MÜƏLLİMİ"

Qəzet 1934-cü ildən çıxır

Baş redaktorun müavini

Sarvan İbrahimov 538-21-55

Mühasibatlıq 539-67-74

Reklam və elanlar 539-20-77 (tel/faks)

Ünvan: AZ-1100, Bakı şəhəri, Mətbuat prospekti, 529-cu məhəllə 23 M, Mətbuat Evi, 5-ci mərtəbə

Qəzet "Azərbaycan müəllimi"nin kompüter mərkəzində yığılın və "Azərbaycan" nəşriyatında çap olunur

Qəzet həftənən cümə günü çıxır

Bank hesabımız

Azərbaycan Beynəlxalq Bankı 5 sayılı "Mətbuat şöbəsi"

Kodu: 805142 VÖEN: 9900001881

M/h: AZ 03 NABZ 013501000000002944

S.W.I.F.T.: IBAZAZ 2X

"Azərbaycan müəllimi" qəzeti redaksiyası

Hesab № AZ80 IBAZ38060019443164986350

VÖEN: 1300397831

Lisenziya № 022327, İndeks: 0003, Tiraj 6437, Sifariş 2568

Məsul növbətçi: E.Babayev

ADMİU-nun tələbəsi Beynəlxalq Yay Kino Məktəbində iştirak edib

Azərbaycan Dövlət Mədəniyyət və İncəsənət Universitetinin (ADMİU) Kino və Televiziya fakültəsinin Operator sənəti ixtisası üzrə 4-cü kurs tələbəsi Nicat Əhmədov S.Qerasimov adına Ümumrusiya Dövlət Kinematografiya İnstitutu rəsmi saytında yerləşdirilib.

Yay məktəbi çərçivəsində iştirakçılarla məşhur İsvəçə rejissoru Otto Adler, cənə zamanda Rusiyanın tanılmış kino mütəxəssisləri Yelena Yaremenko, Aleksey Zayçev və Stanislav Sokolov ustad dərsi keçiblər.

Tələbələr "Baltik debütleri" kino festivalının jüri sədri Marko Müller, kinosūnas Alena Şumakova, "Listapad" Minsk Beynəlxalq Kino Festivalının program direktoru Igor Sukmanov, finlandiyalı prodüser və ssenarist İlkkä Matila, Ümumrusiya Dövlət Kinematografiya İnstitutunun rektorunu Vladimír Malışev, universitetin prodüser mərkəzinin baş direktoru Fedor Popovla təqəd olmaq imkanı qazanıblar.

Qeyd edək ki, N.Əhmədov yay məktəbindən fəal iştirakına görə S.Qerasimov adına Ümumrusiya Dövlət Kinematografiya İnstitutunun rektorunu Vladimír Malışev, universitetin prodüser mərkəzinin baş direktoru Fedor Popovla təqəd olmaq imkanı qazanıblar.

Qeyd edək ki, N.Əhmədov yay məktəbindən fəal iştirakına görə S.Qerasimov adına Ümumrusiya Dövlət Kinematografiya İnstitutunun rektorunu Vladimír Malışev, universitetin prodüser mərkəzinin baş direktoru Fedor Popovla təqəd olmaq imkanı qazanıblar.

Tələbələr birləşdən böyük multimedia layihəsində iştirak edib, eləcə də kiçik qruplar şəklinde eksperimental və qarışq texnikalarla.

Tələbələr birləşdən böyük multimedia layihəsində iştirak edib, eləcə də kiçik qruplar şəklinde eksperimental və qarışq texnikalarla.

Qeyd edək ki, N.Əhmədov yay məktəbindən fəal iştirakına görə S.Qerasimov adına Ümumrusiya Dövlət Kinematografiya İnstitutunun rektorunu Vladimír Malışev, universitetin prodüser mərkəzinin baş direktoru Fedor Popovla təqəd olmaq imkanı qazanıblar.

Qeyd edək ki, N.Əhmədov yay məktəbindən fəal iştirakına görə S.Qerasimov adına Ümumrusiya Dövlət Kinematografiya İnstitutunun rektorunu Vladimír Malışev, universitetin prodüser mərkəzinin baş direktoru Fedor Popovla təqəd olmaq imkanı qazanıblar.

Qeyd edək ki, N.Əhmədov yay məktəbindən fəal iştirakına görə S.Qerasimov adına Ümumrusiya Dövlət Kinematografiya İnstitutunun rektorunu Vladimír Malışev, universitetin prodüser mərkəzinin baş direktoru Fedor Popovla təqəd olmaq imkanı qazanıblar.

Qeyd edək ki, N.Əhmədov yay məktəbindən fəal iştirakına görə S.Qerasimov adına Ümumrusiya Dövlət Kinematografiya İnstitutunun rektorunu Vladimír Malışev, universitetin prodüser mərkəzinin baş direktoru Fedor Popovla təqəd olmaq imkanı qazanıblar.

Qeyd edək ki, N.Əhmədov yay məktəbindən fəal iştirakına görə S.Qerasimov adına Ümumrusiya Dövlət Kinematografiya İnstitutunun rektorunu Vladimír Malışev, universitetin prodüser mərkəzinin baş direktoru Fedor Popovla təqəd olmaq imkanı qazanıblar.

Qeyd edək ki, N.Əhmədov yay məktəbindən fəal iştirakına görə S.Qerasimov adına Ümumrusiya Dövlət Kinematografiya İnstitutunun rektorunu Vladimír Malışev, universitetin prodüser mərkəzinin baş direktoru Fedor Popovla təqəd olmaq imkanı qazanıblar.

Qeyd edək ki, N.Əhmədov yay məktəbindən fəal iştirakına gör

